

NATURĂ ȘI OAMENI

Ghid de armonizare a managementului cinegetic
cu obiectivele de conservare a
speciilor de carnivore mari în situri Natura 2000

CONNECT CARPATHIANS

NATURĂ ȘI OAMENI

Ghid de armonizare a managementului cinegetic
cu obiectivele de conservare a
speciilor de carnivore mari în situri Natura 2000

Autori și colaboratori:

**Radu Moș, Ramon Jurj,
Alina Frim**

Adrian Ciurea, Radu Luca Popa, Adrian Ciurdărescu,

Alexandru Drăgoiu, Adrian Juravlea, Cosmin Dan, Mircea Mărginean,
Mihaela Faur-Poenar, Florina Ciubuc, Marius Pâslaru.

Acest material a fost realizat cu sprijinul Comisiei Europene
prin instrumentul financiar LIFE+, în cadrul proiectului LIFE12NAT/UK/001068 .
Conținutul nu reprezintă poziția oficială a Comisiei Europene.

Cuprins

1. Carnivorele mari – specific ecologic, conservare și management	3
2. Conservarea carnivorelor mari	4
3. Managementul cinegetic	5
4. Armonizarea cu obiectivele de conservare a speciilor de carnivore mari – lup și urs	10
5. Planurile de management cinegetic.	14
6. Exemple de măsuri de management Natura 2000.	19
7. Monitorizarea populațiilor speciilor de interes cinegetic.	25
8. Analiza de risc și măsuri de prevenire a conflictelor dintre om și animalele sălbatice.	37
9. Analiza de risc și măsuri de prevenire și combatere a braconajului.	45
10. Anexa – Controlul letal și vânătoria speciilor de carnivore mari.	59
Bibliografie	63

Mulțumim pentru sprijinul acordat:

A.J.V.P.S. Arad, A.J.V.P.S. Bihor, A.V.P.S. Diana Hunting Bihor,
Administrației Parcului Natural Apuseni, A.V.P.S. Ghioroc Păuliș,
A.J.V.P.S. Hunedoara, Asociației Vânătorul Alpin, D.S. Arad,
D.S. Hunedoara, D.S. Timiș, Jandarmeriei Române –
I.J.J. Hunedoara, O.S. Brad.

Marius Dumitrescu, Cristian Remus Papp,
Marius Popa, Flavius Vodă.

Fotografii:

Radu Moț, Adrian Ciurea, Radu Luca Popa,
Adrian Ciurdărescu, Ramon Jurj.

LIFE CONNECT CARPATHIANS

Str. 1 Decembrie nr. 14, 330025 Deva
Tel.: 0254 426 2335
Fax: 0254 426 2165
e-mail: office@connectcarpathians.ro
web: www.connectcarpathians.ro

1. Carnivorele mari - specific ecologic, conservare și management

Speciile de carnivore mari ocupă vârful piramidei trofice, iar ca prădători de top îndeplinesc un rol ecologic foarte important – reglează numeric speciile-pradă, asigură o vitalitate crescută a indivizilor și populațiilor acestora, influențează comportamentul și impactul speciilor-pradă asupra habitatelor, controlează populațiile de mezo-prădători.

Depinzând de areale întinse, cu resurse semnificative de hrană și zone de refugiu, existența unor populații viabile de carnivore mari este considerată un indicator al ecosistemelor viabile, carnivorele mari fiind adesea privite ca specii-cheie sau specii-umbrelă pentru conservarea biodiversității. Astfel, carnivorelor mari li s-a atribuit la nivel european un statut de protecție, prin includerea în diferite anexe ale Directivei Habitate.

În aceeași măsură specificul ecologic al carnivorelor mari conduce la interacțiuni complexe cu omul, astfel, carnivorele mari au fost sau sunt percepute ca o amenințare la adresa bunurilor sau chiar una directă, precum și competitori pentru resurse (specii de vânat). Deși sunt, probabil, unul dintre cele mai studiate animale, componenta emoțională asociată acestor specii face să se perpetueze și o serie de concepții greșite despre carnivorele mari. Indiferent de motive sau percepție – carnivorele mari putând insufla teamă sau deveni simboluri pentru protejarea naturii sălbatice – latura emoțională joacă un rol important în relația om-carnivore mari.

Raritatea, greutatea cu care sunt observate carnivorele mari le fac interesante și ca trofee cinegetice, componenta economică putând fi importantă în managementul unora dintre specii, cum este ursul.

Multitudinea implicațiilor face ca managementul carnivorelor mari să fie un subiect complex, intens dezbătut și care a generat conflicte atunci când a fost abordat de pe poziții radicale.

În condițiile socio-economice și politice din Europa și din România, este nevoie de găsirea unui

mecanism viabil, transparent și fundamentat pe indicatori cuantificabili care să ofere un compromis echitabil între diversele obiective / interese sectoriale și să asigure o stare favorabilă de conservare pentru specii.

Este de remarcat că există astăzi în cadrul publicului larg percepția incompatibilității între vânătoare și conservarea naturii și, mai mult, de contestare a necesității sau a moralității vânătorii sportive care nu mai are ca obiect asigurarea hranei. În medii antropizate cum este continentul european, unde nu există zone semnificative de „sălbăticie”, autoreglarea efectivelor speciilor de mamifere mari doar prin relația naturală pradă-prădător și fără repercursiuni socio-economice este imposibilă. Astfel, alternativa abandonării vânătorii nu este una realistă, abordarea rezonabilă fiind aceea a folosirii vânătorii ca instrument în managementul sustenabil al faunei de interes cinegetic. În cazul speciilor de carnivore mari, în situații excepționale, recoltarea selectivă a anumitor indivizi sau limitarea efectivelor sau a arealului sunt considerate compatibile cu conservarea, cu condiția monitorizării mărimii populațiilor, cu adoptarea unor cote și cu respectarea reglementărilor adecvate.

Componentele care definesc viabilitatea unei populații sunt:

- **„viabilitatea demografică”**, care presupune ca o populație sau meta-populație să conțină un număr de indivizi adulți peste un anumit prag critic raportat la probabilitatea ca populația respectivă să devină extinsă într-un număr de ani.
- **„viabilitatea genetică”** este asociată cu diversitatea genetică ridicată și cu evitarea consangvinizării. Menținerea viabilității genetice este strâns legată de asigurarea conectivității între (sub)populații.
- **„viabilitatea ecologică”** se referă la capacitatea unei anumite populații de a interacționa semnificativ cu ecosistemul său, cu celelalte specii și cu habitatele. În condițiile unor ecosisteme influențate semnificativ de intervenții antropice, îndeplinirea criteriului de viabilitate ecologică, cel puțin pentru speciile de carnivore mari, este discutabilă.

2. Conservarea carnivorelor mari

Statutul de protecție al speciilor de carnivore mari și cadrul legal

Adoptată în 1992, Directiva Consiliului 92/43/EEC privind conservarea habitatelor naturale și a faunei și florei sălbatice are drept scop să promoveze menținerea biodiversității, luând în considerare necesitățile economice, sociale și culturale. Sub acest act normativ comunitar sunt protejate peste 1.000 de specii de plante și animale rare, amenințate, endemice, precum și 200 de tipuri de habitate, listate în diferite anexe care le conferă grade diferite de protecție. Directiva Habitate a fost transpusă în legislația națională prin O.U.G. 57 din 20 iunie 2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice.

Ursul și lupul sunt incluse în Anexa II a Directivei Habitate (92/43/CEE), care cuprinde specii de animale și plante de interes comunitar pentru care trebuie desemnate situri Natura 2000, în Anexa IV a Directivei Habitate, care cuprinde specii de animale și plante de interes comunitar care necesită o protecție strictă, a căror capturare din natură este interzisă, precum și în Anexa V, care cuprinde specii de animale și plante care fac obiectul exploatării, dar cu asigurarea unui management adecvat.

În România ursul și lupul sunt considerate specii strict protejate, capturarea, uciderea sau perturbarea acestora fiind interzise, în conformitate cu legislația națională care transpune Directiva Habitate.

Obiectivul general de conservare: asigurarea stării favorabile de conservare

Obiectivul general de conservare pentru speciile de interes comunitar este asigurarea unei stări de conservare favorabile, care, în termeni simpli, poate fi descrisă drept situația în care specia prosperă și are perspective bune de a continua să prospere pe viitor. Faptul că o specie nu este amenințată direct cu extincția nu înseamnă neapărat că se află într-o stare de conservare favorabilă.

În contextul Directivei Habitate, articolul 17, evaluarea stării de conservare a unei specii se face la scara unei regiuni biogeografice utilizând o matrice cu 4 parametri: arealul, populația, habitatul și perspectivele de viitor ale speciei (Evans și Arvela 2011).

Starea de conservare a unei specii este definită în Directiva Habitate precum și în OUG 57/2007 cu modificările și completările ulterioare ca fiind reprezentată de totalitatea factorilor care acționează asupra unei specii și care pot influența pe termen lung distribuția și abundența populațiilor speciei respective. Starea de conservare va fi considerată favorabilă dacă sunt întrunite cumulativ următoarele condiții:

- datele privind dinamica populației speciei respective indică faptul că aceasta se menține și are șanse să se mențină pe termen lung ca o componentă viabilă a habitatului său natural;
- arealul natural al speciei nu se reduce și nu există riscul să se reducă în viitorul previzibil;
- există un habitat suficient de vast pentru ca populațiile speciei să se mențină pe termen lung.

Legat de managementul și conservarea carnivorelor mari, autorii subliniază două aspecte importante.

Primul este acela că planificarea **măsurilor de conservare trebuie să vizeze populațiile în ansamblul lor**. Unitatea pe care se planifică măsurile de conservare ale speciilor nu trebuie să fie doar o porțiune din populație delimitată de granițe administrative (fie că ne referim la unitatea de management cinegetic - fondul cinegetic, fie la teritoriul național al unui stat), ci întreaga (sub)populație.

Al doilea concept este acela al **corelării obiectivelor de conservare a carnivorelor mari cu dezideratele socio-economice și culturale**, implicând coexistența dintre carnivorele mari și om, nu întotdeauna ușor de atins, însă esențial pentru succesul oricărei măsuri eficiente de conservare și management. **Aproape întotdeauna aceasta va presupune măsuri active de management al populațiilor de carnivore mari (reintroduceri, translocări, vânatoare, control etc.) și o abordare coordonată a posibilelor conflicte generate de folosința terenurilor sau de activitățile antropice. În același timp, gradul de acceptare și modul de aplicarea a opțiunilor de management pot diferi semnificativ de la o țară la alta.**

În capitolul 6, vom discuta modul în care toate aceste deziderate se pot transfera și implementa practic la nivelul fondurilor cinegetice și la cel al siturilor Natura 2000.

3. Managementul cinegetic

3.1 Principii și reglementări ale vânătorii sustenabile

Așa cum am arătat, condiția unei vânătorii sustenabile este premiza obligatorie a posibilității armonizării cu obiectivele de conservare. **Carta privind Vânătoarea și Biodiversitatea**, elaborată sub auspiciile Convenției de la Berna în anul 2007, dezvoltată îndeosebi pentru consolidarea eforturilor comune ale grupurilor implicate în managementul faunei, propune un număr de **12 principii destinate îmbunătățirii conservării biodiversității și promovării unei utilizări durabile ale faunei sălbatice**, particularizând *Principiile și Orientările privind Utilizarea Durabilă a Biodiversității* stabilite la Addis Abeba (Etiopia) sub umbrela Convenției privind Diversitatea Biologică (Rio, 1992). Mai jos prezentăm, adaptat, aceste principii.

Cele 12 principii din Carta privind Vânătoarea și Biodiversitatea:

- Principiul 1: Favorizarea guvernanței pe mai multe niveluri care maximizează beneficiile pentru conservare și societate.
- Principiul 2: Regulamentele trebuie să fie înțelese și respectate.
- Principiul 3: Recolta trebuie să fie sustenabilă din punct de vedere ecologic.
- Principiul 4: Menținerea populațiilor sălbatice din speciile indigene ca rezervoare de gene.
- Principiul 5: Menținerea unui mediu care susține populații sănatoase și robuste ale speciilor de interes cinegetic.
- Principiul 6: Încurajarea practicilor care oferă stimulente pentru conservare.
- Principiul 7: Recolta este utilizată în mod adecvat și pierderile inutile sunt evitate.
- Principiul 8: Întărirea implicării actorilor locali, inclusiv în aplicarea sancțiunilor.
- Principiul 9: Competența și responsabilitatea sunt de dorit în rândul utilizatorilor de resurse.
- Principiul 10: Reducerea suferinței animalelor.
- Principiul 11: Încurajarea cooperării între părțile implicate în gestionarea speciilor de interes cinegetic, a speciilor asociate și a habitatelor lor.
- Principiul 12: Încurajarea acceptării de către public a utilizării durabile și a consumului, ca instrument de conservare.

3.2 Scopul, obiectul și acțiuni ale managementului cinegetic

Managementul cinegetic presupune următoarele aspecte principale prevăzute de Legea 407/2006 – Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic, cu completările și modificările ulterioare:

- În vederea creării și stabilirii dreptului de gestionare pentru fauna din fondurile cinegetice, statul român, în calitate de proprietar de fond funciar, este reprezentat de administrator (Ministerul Apelor și Pădurilor în anul 2018).
- Administratorul încredințează gestionarului, prin contract, gestionarea faunei cinegetice din cuprinsul unui fond cinegetic, care are la baza **fișa fondului cinegetic** respectiv, care se obligă să respecte toate clauzele înscrise în contract.
- Dreptul de a gestiona fauna cinegetică de pe fondul cinegetic preluat în gestiune aparține exclusiv gestionarului și nu poate fi închiriat, cedat sau înstrăinat, în tot sau în parte.
- Contractul de gestionare asigură gestionarului dreptul de a organiza și desfășura acțiuni de vânătoare, de a valorifica în fiecare an cotele de recoltă aprobate și de a folosi pentru vânătoare, în condițiile legii, terenurile ce sunt cuprinse în fondul cinegetic, fără a fi necesare alte avize, acorduri sau autorizări. Suprafețele cuprinse în interiorul fondului cinegetic și structura acestora pe destinații, folosințe și proprietăți, precum și efectivele de faună cinegetică stabilite prin lucrarea de evaluare a acestora din primăvara anterioară sunt cele pe care gestionarul le primește în folosință, odată cu preluarea fondului de cinegetic, de la fostul gestionar.
- În vederea conservării faunei de interes cinegetic, administratorul, împreună cu autoritatea publică centrală care răspunde de protecția mediului și cu gestionarul fondului cinegetic, delimitează în fiecare fond cinegetic una sau mai multe zone de liniște a faunei cinegetice, în care se iau măsuri suplimentare de protecție prin planurile de management cinegetic. Suprafața zonelor de liniște a faunei cinegetice însumează minimum 10% din suprafața totală a fiecărui fond cinegetic.
- Managementul populației faunei cinegetice din ariile naturale protejate în care vânătoarea

este interzisă pe porțiuni din parcuri naționale, rezervații științifice, zone cu protecție strictă, zone cu protecție integrală și alte asemenea zone, incluse în fonduri cinegetice, se face de către administrațiile ariilor naturale protejate în cauză, conform instrucțiunilor tehnice în domeniu și prevederilor planului propriu de management aprobat, care exclude practica-rea vânătorii.

- Vânătoarea în ariile naturale protejate în care vânătoarea este admisă, incluse în fondurile cinegetice, se realizează cu respectarea condițiilor prevăzute în planurile de management ale ariilor naturale respective, aprobate în condițiile legii.
- În interesul protejării faunei și florei sălbatice, al conservării habitatelor naturale, pentru prevenirea producerii unor daune importante, în interesul sănătății și securității publice sau pentru alte rațiuni de interes public major, pe suprafețele din perimetrul intravilan construit sau împrejmuit, aeroporturi, gări, unități militare, recoltarea exemplarelor din speciile de faună sălbatică, a pisicilor și a câinilor hoinari se realizează în condițiile prezentei legi și ale cotelor de recoltă aprobate de gestionarul fondului cinegetic limitrof, pe baza unui contract de prestări servicii, cu respectarea prevederilor legale în domeniul achizițiilor publice, la solicitarea consiliului local sau a administrației suprafeței împrejmuite, după caz, și cu acordul prealabil al proprietarului de teren.

Interferența continuă om-faună sălbatică este o realitate a zilelor noastre, care impune atât strategii manageriale cât și măsuri de conservare. Ca urmare, menținerea dinamicii speciilor în limitele suportului trofic, oferit de biotopurile specifice, este un atribut important al managementului cinegetic modern. Promovarea măsurilor de protecție și observarea permanentă a evoluției populațiilor la condițiile unui mediu în schimbare contribuie la menținerea diversității faunei cinegetice.

„Strategia Cinegetică a României” elaborată în anul 2006 conține principii directe privind managementul faunei de interes cinegetic.

În România, **managementul cinegetic este reglementat la nivel strategic și legislativ** prin următoarele acte principale:

- **La nivel strategic:** prin Strategia Națională în Domeniul Cinegetic

- **Nivel legislativ:** prin Legea nr. 407/2006 – Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic, cu completările și modificările ulterioare;
 - Reglementări subsidiare Legii 407/2006;
 - Legislație complementară (legislația de mediu, administrativă etc.);
 - Legislație privind regimul armelor și munițiilor;
 - Directive Europene;
 - Convenții internaționale.

Definiții:

Cinegetica este definită ca fiind știința care îmbină armonios biologia, etologia și managementul vânatului, având efect final în gestionarea durabilă a faunei sălbatice de interes vânătoresc.

Fauna de interes cinegetic reprezintă totalitatea exemplarelor din populațiile din speciile de faună sălbatică prevăzute în anexele nr. 1 și 2, ale Legii 407/2006 – Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic, cu completările și modificările ulterioare existente pe teritoriul României; fauna de interes cinegetic este resursă naturală regenerabilă, bun public de interes național și internațional.

Fondul cinegetic reprezintă unitatea de gospodărire cinegetică constituită din fauna de interes cinegetic și suprafața de teren, indiferent de categoria acestuia, indiferent de proprietar, și astfel delimitată încât să asigure o stabilitate cât mai mare faunei de interes cinegetic în interiorul său; nu se includ în fondurile cinegetice suprafețele din parcurile naționale și din Rezervația Biosferei «Delta Dunării».

Fondul cinegetic național - totalitatea fondurilor cinegetice din România.

Regimul juridic al vânării mamiferelor și păsărilor.

În scopul conservării biodiversității, regimul juridic al vânării mamiferelor (*inclusiv lupul și ursul*) și păsărilor, inclusiv a celor migratoare, este reglementat de legea 407/2006 – Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic, cu completările și modificările ulterioare și de Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice.

Speciile de mamifere și păsări, inclusiv cele migratoare, la care vânătoarea este interzisă se supun derogărilor stabilite potrivit Ordonanței de urgență a

3. Managementul cinegetic

Guvernului nr. 57/2007, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 49/2011, cu modificările și completările ulterioare.

Obligații și atribuții ale gestionarilor fondurilor cinegetice

Conform legii 407/2006, cu modificările și completările ulterioare gestionarii au următoarele obligații:

- Gestionarii sunt obligați să asigure gospodărirea faunei de interes cinegetic, cu respectarea principiului durabilității, pe baza studiilor de evaluare și a planurilor de management cinegetic întocmite pentru fiecare fond cinegetic, pentru perioada de valabilitate a contractului de gestionare.
- Studiile de evaluare a efectivelor speciilor admise la vânătoare se întocmesc anual de către personalul cu specializare silvică sau cinegetică angajat al gestionarului fondurilor cinegetice și vor fi supuse aprobării administratorului.
- Planurile de management cinegetic se întocmesc pentru o perioadă de 16 ani, de către personalul cu specializare cinegetică angajat al gestionarului, cu respectarea prevederilor contractelor de gestionare, și se supun aprobării administratorului, în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi sau de la primirea în gestiune a fondurilor cinegetice.
- În situația fondurilor cinegetice care se suprapun peste ariile naturale protejate, planurile de management cinegetic vor fi corelate cu planurile de management al ariilor naturale protejate.
- În ariile naturale protejate din cuprinsul fondurilor cinegetice în care vânătoarea este admisă, evaluarea populațiilor din speciile prevăzute în anexele nr. 1 și 2 se realizează cu anunțarea prealabilă a administratorilor sau custozilor acestor arii.
- Evaluarea populațiilor din speciile prevăzute în anexa nr. 2 se realizează de către
- gestionar, sub coordonarea autorității publice centrale care răspunde de protecția mediului, cu anunțarea prealabilă a reprezentanților administratorului faunei cinegetice și administratorilor sau custozilor ariilor naturale protejate, după caz.
- Gestionarii sunt obligați să asigure paza faunei cinegetice din fondurile cinegetice contractate cu cel puțin un paznic de vânătoare pe fiecare fond cinegetic, care îndeplinește

condițiile legii și ale reglementărilor administratorului, angajat cu normă întreagă, este dotat cu uniformă și armament corespunzător.

Conform contractului de gestionare, gestionarii au următoarele atribuții principale:

- Să asigure, în termen de 30 zile de la încheierea contractului de gestionare, prin personal de specialitate angajat potrivit criteriilor de acordare a licenței, preluarea pe bază de protocol, conform fișei fondului de vânătoare completate, a efectivelor de faună cinegetică, a construcțiilor, instalațiilor și amenajărilor vânătoarești și întreținerea acestora.
- Să asigure în termen de 30 de zile de la preluarea fondului cinegetic construcțiile, amenajările și instalațiile vânătoarești conform necesarului stabilit și menționat în fișa fondului de vânătoare anexată la contract. Până la aceeași dată se vor completa pe schița fondului de vânătoare toate instalațiile vânătoarești, care se vor numerota pe schiță și pe teren în scopul întreținerii și verificării lor în mod corespunzător.
- Să respecte toate reglementările legale referitoare la gestionarea fondului cinegetic și a vânatului, la autorizarea, organizarea și practicarea vânătoriei, la restrângerea sau extinderea perioadelor de vânătoare, la cotele anuale de recoltă, comunicate de administrator.
- Să asigure paza fondului cinegetic cu cel puțin un paznic de vânătoare, angajat cu contract individual de muncă și avizat în acest sens în termen de 60 de zile de la data încheierii prezentului contract, pe care să îl doteze corespunzător și care să aibă atribuții principale în domeniul ocrotirii faunei de interes cinegetic, prevenirii și combaterii braconajului cinegetic.
- Să folosească numai în scopul pentru care au fost destinate suprafețele din fondul forestier puse în mod gratuit la dispoziție.
- Să asigure în fiecare sezon de vânătoare, pentru perioada 1 noiembrie – 31 martie, pe bază de documente, conforme cu reglementările legale în domeniul financiar, înregistrate în contabilitate, următoarele cantități minime de hrană complementară, prin administrarea căreia să prevină producerea unor pierderi faunei de interes cinegetic, astfel:
 - a) furaje fibroase (fân, lucernă, frunzare și altele): câte 75 kg pentru fiecare exemplar de cerb comun sau cerb lopătar, câte 25 kg pentru fiecare căprior și câte 1,5 kg pentru fiecare iepure;

- b) furaje concentrate (cereale, semințe, furaje combinate etc.): pentru fiecare exemplar de cerb comun și cerb lopătar câte 25 kg, pentru fiecare mistreț câte 60 kg și pentru fazan și potârniche câte 6 kg;
- c) suculente (fructe proaspete sau conservate, sfeclă, napi, cartofi, gulii, morcovi etc.) în proporție de 30% din cantitățile de furaje concentrate prevăzute la lit. b), pentru speciile cerb comun, cerb lopătar și mistreț, cu posibilitatea compensării acestei cantități cu furaje concentrate.

Cantitățile prevăzute se asigură până la data de 31 octombrie în proporție de 50%. Prin excepție, în anii în care se constată fructificație abundentă la fag și cvercinee sau cantități de furaje fibroase, suculente sau verzi accesibile faunei cinegetice în fondul de vânătoare respectiv, pe bază de documente încheiate în prealabil de gestionar împreună cu administratorul, cantitățile prevăzute pot fi diminuate cu maximum 50%. Cantitățile prevăzute nu cuprind necesarul de hrană care trebuie administrată în teren, în scopul abaterii faunei cinegetice de la frecventarea culturilor agricole, pentru prevenirea pagubelor sau pentru hrănirea acestora în cazul producerii unor calamități naturale.

- Să asigure și să organizeze anual evaluarea efectivelor de faună cinegetică conform regulamentărilor emise de administrator. În situația în care se constată inadvertențe în înregistrări (fișe de observație, centralizatoare), precum și între înregistrări și realitatea din teren, gestionarul este obligat să efectueze, dacă este posibil, o nouă evaluare pentru speciile în cauză.
- Să organizeze practicarea vânătorii care are ca scop dobândirea vânatului, în limitele cotelor de recoltă aprobate, în conformitate cu legea și cu normele emise în acest scop.
- Să nu dăuneze, prin organizarea și practicarea vânătorii sau prin modul de gospodărire a fondului de vânătoare, folosinței de bază a terenului și să suporte, în condițiile legii, toate pagubele produse față de terți din vina sa.
- Să ia măsurile privind sarcinile ce îi revin potrivit legii pentru prevenirea producerii de către fauna cinegetică a unor pagube culturilor agricole, silvice sau animalelor domestice și să suporte pagubele în cazul nerespectării prevederilor legale emise în acest sens.
- Să acționeze cu toate mijloacele de care dispune, inclusiv la solicitarea justificată a administratorului, pentru prevenirea și combaterea

actelor de braconaj sau pentru diminuarea efectelor unor factori negativi care acționează asupra faunei cinegetice.

- Să sesizeze imediat administratorul la apariția oricărui factor dăunător faunei cinegetice despre care a luat cunoștință: epizootii, calamități naturale, incendii, inundații etc.
- Să facă demersurile legale necesare pentru soluționarea de către organele în drept a cazurilor de braconaj descoperite.
- Să completeze și să transmită la solicitarea administratorului, după două luni de la încheierea sezonului de vânătoare, evidențele statistice cu privire la fauna de interes cinegetic și fondul cinegetic, prevăzute de actele normative în vigoare și de fișa fondului cinegetic.
- Să participe o dată la 2 ani sau ori de câte ori este solicitat, ca urmare a unor sesizări, prin personal specializat și împuternicit, la data și în locul stabilite de administrator, la controlul modului de gestionare a faunei de interes cinegetic de pe fondul de vânătoare și să aplice, în termenele menționate în procesul-verbal de control, toate măsurile stabilite de administrator potrivit legii și prezentului contract.
- Să rețină permisele de vânătoare ale posesorilor care au săvârșit pe acest fond de vânătoare fapte constatate de personalul propriu și sancționate ca infracțiuni sau contravenții de Legea nr. 407/2006, cu modificările și completările ulterioare.
- Să rețină, în vederea confiscării, bunurile și mijloacele care au servit la săvârșirea faptelor constatate de personalul propriu și sancționate ca infracțiuni prevăzute de Legea nr. 407/2006, cu modificările și completările ulterioare, și să le predea organelor de cercetare penală.
- Să ia măsurile prevăzute de lege împotriva persoanelor care încalcă prevederile actelor normative privind organizarea și practicarea vânătorii.
- Să asigure, în cazul organizațiilor de vânătoare, îndeplinirea obligației prevăzute la art. 12 alin. (10) din Legea nr. 407/2006, cu modificările și completările ulterioare.
- Să implementeze, în termenele stabilite, măsurile de gospodărire identificate potrivit prevederilor art. 6 alin. (10)
- Să actualizeze, împreună cu administratorul, la solicitarea proprietarului, pe baza documentelor care dovedesc proprietatea, situația proprietății funciare din cuprinsul fondului cinegetic.

Dotări tehnice minime la nivelul unui fond cinegetic

a) Dotării obligatorii

- echipament personal paznic de vânătoare (uniformă completă)
- armă de pază + dulap special pentru depozitare/păstrare armă
- binoclu
- autoturism de teren (1 autoturism teren / gestionar, indiferent de numărul de fonduri avute în gestiune)
- armament de vânătoare (minimum o armă cu țevi lise și minimum o armă cu țevi ghintuite / gestionar indiferent de numărul de fonduri avute în gestiune)

b) Dotări necesare opționale

- 1 autoturism teren pentru fiecare fond cinegetic + remorcă
- aparat foto
- aparat GPS
- camere cu senzori de mișcare

Scopul gestionarilor fondurilor cinegetice

Îl constituie conservarea biodiversității, protecția faunei și a mediilor naturale de dezvoltare a acestora, în spiritul echilibrului în natură, prin gestionarea faunei de interes cinegetic și exercitarea vânătoriei și/sau pescuitului recreativ-sportiv practicate în mod durabil, ca forme de odihnă activă și de petrecere a timpului liber de către membrii săi.

Atingerea scopului se face prin următoarele activități specifice realizate de gestionarul fondului cinegetic:

- încheierea cu autoritățile administrative contracte de atribuire în gestionare a fondurilor cinegetice și de exploatare durabilă prin pescuit recreativ/sportiv a resursei acvatice vii din apele domeniului public;
- conservare a biodiversității și de protecție a faunei de interes cinegetic și piscicol, precum și de protejare a mediilor naturale de dezvoltare a acestora;
- gestionarea faunei de interes cinegetic și piscicol în scopul exercitării vânătoriei și pescuitului recreativ-sportiv de către membrii și invitații asociației;
- asigurarea liniștei și securității faunei de interes cinegetic;
- organizează, desfășoară și stimulează activitățile specifice de prevenire și de combatere a braconajului și a exportului ilegal de trofee de vânătoare;

- colaborarea cu instituțiile statului care aplică legea (poliția, jandarmeria, garda forestieră, garda de mediu, etc.);
- amenajarea unor hrănituri, scăldători și sărării în cuprinsul fondului cinegetic
- asigurarea și distribuirea în teren a hranei suplimentare;
- realizarea unor construcții și amenajări cinegetice;
- monitorizarea și controlarea stării de sănătate a inventarului cinegetic și aplicarea măsurilor profilactice stabilite de medicul veterinar;
- evaluarea, inventarierea și selecția efectivelor de faună de interes cinegetic;
- pregătirea terenului pentru populări și repopulări de specii de animale și păsări destinate vânătoriei;
- popularea și repopularea fondului cinegetic;
- asigurarea condițiilor optime de reproducere și creștere a tineretului;
- reprezentarea și apărarea intereselor membrilor și ale personalului angajat în realizarea scopului propus de către gestionar;
- dezvoltă și exploatează eficient baza materială proprie destinată practicării vânătoriei, pescuitului sportiv, cercetării în domeniul cinegetic, tirului vânătoresc, chinologiei de vânătoare, turismului bazat pe vizionarea faunei de interes cinegetic și altor activități specifice;
- pregătește candidații pentru dobândirea calității de vânător și să instruiască membrii și personalul angajat în domeniile de activitate cinegetic și, respectiv, halieutic;
- organizarea unor activități de vânătoare, de capturare cu capcane autorizate a faunei și activități de servicii anexe vânătoriei;
- recoltarea vânatului conform normativelor în vigoare prin diferite activități sportive pentru membrii asociației și/sau invitați: vânătoare sportivă sau de agrement, pescuit sportiv sau de agrement, tir vânătoresc, tir de agrement, trageri cu armamentul din dotarea personalului sau a altor persoane fizice și juridice autorizate, în poligonul de tragere pentru inițiere, pregătire și antrenament;
- organizarea diferitelor activități sportive pentru membrii asociației și/sau invitați: vânătoare sportivă sau de agrement, pescuit sportiv sau de agrement, tir vânătoresc, tir de agrement, trageri cu armamentul din dotarea personalului sau a altor persoane fizice și juridice autorizate, în poligonul de tragere pentru inițiere, pregătire și antrenament;

Natură și oameni - Ghid de armonizare a managementului cinegetic

- raportarea anuală a situației cotelor de recoltă o dată cu depunerea lucrări de evaluare;
- organizarea unor instruiți în domeniul armelor și munițiilor, pentru candidații la examenul de vânător, pentru membrii asociației și pentru personalul angajat;
- gestionarea și să eliberarea, în condițiile legii și ale statutului, permisele de vânătoare, permisele de pescuit recreativ-sportiv, carnetele de membru și autorizațiile de vânătoare;
- organizarea unor activități competiționale de pescuit sportiv, de tir vânătoresc și de chinologie vânătoarească;
- desfășoarea unor activități în vederea stimulării creșterii, dresării și folosirii câinilor de vânătoare;
- instruirea persoanelor care participă la vânătoare în ce privește protecția muncii, a mediului și normele PSI.

Organisme de evaluare și control în domeniul gestionării faunei cinegetice

Pentru aplicarea legislației primare și secundare, organismele de control sunt formate din :

- Corpul de control al Ministerului Apelor și Pădurilor (M.A.P.);
- Structurile teritoriale ale M.A.P formate din Gărzile Forestiere regionale și județene;
- Comisariatul General al Gărzii Naționale de Mediu prin Comisariatele județene;
- Inspectoratul de Poliție Județean – Direcția Arme, Explozivi și Substanțe Periculoase;
- Jandarmeria Română.

Pentru aplicarea legislației primare și secundare, organismele de control sunt formate din :

- Inspectoratul Teritorial de Muncă județean;
- Garda Financiară;
- Curtea de conturi;
- Inspectoratul pentru situații de urgență.

4. Armonizarea cu obiectivele de conservare a speciilor de carnivore mari – lup și urs

Așa cum arătat, conservarea și managementul carnivorelor mari presupune o multitudine de implicații, particularitățile acestora impunând o serie de măsuri.

4.1 Măsuri necesare pentru armonizare

Obligativitatea unui sistem de monitorizare eficient, la nivel de populație / subpopulații, pe care să se bazeze managementul speciilor.

Discuții. Una dintre cele mai importante caracteristici ale programului de monitorizare a efectivelor populațiilor unor specii este utilizarea unor metode standardizate cu scopul detectării modificărilor și diferențelor între anumite momente de timp cu un grad ridicat de precizie. Protocoalele de monitorizare dezvoltate și utilizate în determinarea acestor parametri ai stării de conservare trebuie menținute și pentru sondajele viitoare pentru a permite comparații în timp între valorile monitorizate.

Conform prevederilor *Legii nr. 407/2006 vânătorii și a protecției fondului cinegetic cu modificările și completările ulterioare*, gestionarii sunt obligați să asigure gospodărirea faunei de interes cinegetic, cu respectarea principiului durabilității, pe baza studiilor de evaluare și a planurilor de management cinegetic întocmite pentru fiecare fond cinegetic, pentru perioada de valabilitate a contractului de gestionare (*Art.17 alin. 1*). Aceste studii de evaluare a efectivelor speciilor admise la vânătoare se întocmesc anual de către personalul cu specializare silvică sau cinegetică angajat al gestionarului fondurilor cinegetice și vor fi supuse aprobării administratorului (*Art.17 alin. 2*).

Reglementarea precizează că în ariile naturale protejate din cuprinsul fondurilor cinegetice în care vânătoarea este admisă, evaluarea populațiilor din speciile prevăzute în anexele nr. 1 și 2 se

realizează cu anunțarea prealabilă a administratorilor acestor arii. (*Art.17 alin. 2[^]3*). Transpunerea în norme specifice a acestei reglementări este problematică, existând aprobate prin *Decizia MAPPM – 10152/1995* instrucțiuni tehnice pentru evaluarea efectivelor de vânat și pentru calcularea propunerilor de cote de extras, care nu au mai fost actualizate odată cu multiplele completări și modificări legislative.

Mai mult decât atât odată cu procesul de pregătire pentru aderarea României la Uniunea Europeană, când necesitatea implementării corecte și complete a prevederilor Directivei Habitare cereau modificarea statutului de protecție a speciilor de animale strict protejate (incluse în 2006 în anexa 2 a Legii nr. 407/2006 cu modificările și completările ulterioare, la care vânătoarea este interzisă) și complementar a întregului sistem de management al acestora, au făcut ca responsabilitatea pentru aceste specii să revină în sarcina autorității publice centrale pentru protecția mediului.

Autoritatea publică centrală pentru protecția mediului a elaborat o metodologie de evaluare anuală a populațiilor de urs, lup, râs și pisică sălbatică ce se aplică de către gestionar sub îndrumarea autorităților teritoriale/județene pentru protecția mediului și printr-un proces care se dorea transparent față de toți factorii interesați. Această metodologie, deși însușită și aplicată de către autorități și gestionari, nu a căpătat niciodată o formă juridică, nefiind aprobată printr-un act normativ specific. Ultima formă a acestei metodologii, este publicată pe site-ul autorității publice centrale pentru protecția mediului, fiind intitulată: *Ghid privind metodologia de evaluare a populațiilor de urs, lup, râs și pisică sălbatică /Ministerul Mediului 2011*. Această metodologie a stârnit de-a lungul timpului și încă mai stârnește nenumărate controverse referitoare, pe de o parte, la calitatea metodelor propuse și, pe de altă parte, la corectitudinea aplicării lor unitare și fără erori de către gestionari.

Sunt și alți parametri importanți care definesc starea de conservare a populațiilor speciilor de interes comunitar în cadrul criteriului reprezentat de "populație", referindu-ne aici la structura pe sexe a indivizilor adulți, structura pe vârste, succesul reproductiv, rata mortalității.

Datele cu privire la structura și dinamica populației indică faptul că specia se menține sau se poate menține pe termen lung ca o componentă viabilă a habitatelor sale naturale. Este de asemenea necesară utilizarea unor metode standardizate cu scopul detectării modificărilor și diferențelor între anumite momente de timp cu un grad ridicat de precizie. Interpretarea rezultatelor acestor monitorizări trebuie să indice dacă populația este stabilă, are tendință de creștere sau dimpotrivă, de descreștere. Sunt permise în acest context ușoare reduceri ale mărimii populației, însă toate segmentele populației trebuie să aibă tendințe stabile sau pozitive, și nu doar populația ca întreg, în vederea asigurării statutului favorabil de conservare.

Aceeași reglementare care se regăsește în cuprinsul articolului 17 din *Legea nr. 407/2006 cu modificările și completările ulterioare*, și completat în *Ordinul nr. 478/2002 privind aprobarea Normelor de întocmire a studiilor de specialitate pentru gestionarea durabilă a vânatului și a Instrucțiunilor de aplicare a Normelor de întocmire a studiilor de specialitate pentru gestionarea durabilă a vânatului* prevede ca studiul de evaluare a efectivelor și planul de management cinegetic trebuie să aibă la bază informații referitoare la structura pe sexe, sporul natural pentru toate speciile care fac obiectul contractului de gestionare.

În ceea ce privește speciile strict protejate din anexa 2 a Legii nr. 407/2006 cu modificările și completările ulterioare, *Ghidul privind metodologia de evaluare a populațiilor de urs, lup, râs și pisică sălbatică /Ministerul Mediului 2011* cuprinde necesitatea colectării informațiilor referitoare la structura și dinamica populației.

Colectarea riguroasă a acestor informații și urmărirea dinamicii acestora în timp ar trebui să asigure toate elementele pentru o evaluare corectă a tendințelor privind structura și dinamica populației investigate din perspectiva asigurării stării favorabile de conservare.

Este așadar, evidentă existența unor lipsuri în derularea și aplicarea metodologiilor de monitorizare a efectivelor populațiilor:

- Inexistența unor norme/ghiduri unitare și actualizate la contextul legislativ, instituțional și operațional existent care să aibă putere juridică și să ia în considerare cele mai noi și eficiente metode de monitorizare în teren (**corectat o dată cu aprobarea Planurilor de acțiune naționale**);
- Eficiența / reprezentativitatea evaluărilor doar pe fonduri cinegetice este discutabilă;
- Necorelarea evaluărilor efectivelor populațiilor pradă și a celor de carnivore;
- Lipsa de transparență a proceselor de evaluare și a modului de obținere a rezultatelor studiilor anuale de evaluare prevăzute de legislația în vigoare, le fac predispuse suspiciunilor.

Pe lângă acestea, devine imperios necesară existența unei **resurse umane** adecvat pregătită, atât în cadrul gestionarilor, cât al autorităților competente, și interesată, care să colecteze corect informația din teren, să poată interpreta dinamica multianuală a rezultatelor din perspectiva unui management durabil, dar și a prevederilor Directivei Habitate.

Importanța corelării managementului cinegetic și a conservării cu celelalte planuri de utilizare a resurselor naturale și de dezvoltare.

Discuții. Suprafața ocupată de habitatul favorabil este un parametru important ce caracterizează starea de conservare a speciilor de interes comunitar. Din această perspectivă este esențială o corelare a strategiilor din domeniile conexe care să contribuie la conservarea habitatelor și asigurarea integrității acestora, referindu-ne aici în primul rând la domeniul agriculturii (Politica Agricolă Comună – CAP), al silviculturii, precum și al infrastructurii. E necesar ca acestea să fie revizuite sistematic pentru a lua în considerare nevoile de conservare, acordând pe de altă parte atenție faptului că aceste sectoare trebuie să susțină dezvoltarea sustenabilă a societății.

Datorită faptului că speciile țintă ocupă habitate diverse, nu au nevoie de habitate specializate sau chiar de habitate omogene pentru a le fi asigurată mișcarea. Experiența a demonstrat că protecția rutelor de mișcare este esențială pentru menținerea conectivității pe termen lung. Când aceste legături nu sunt conservate, rolul lor funcțional este inevitabil pierdut. Schimbarea folosinței

4. Armonizarea cu obiectivele de conservare a speciilor de carnivore mari – lup și urs

terenurilor și mai ales fragmentarea cauzată de infrastructura de transport care nu include soluții de menținere a conectivității conduc la apariție de bariere în calea mișcării libere a mamiferelor mari. În aceste circumstanțe, protejarea de-a lungul rutelor de mișcare față de efectul braconajului sau chiar al vânătorii devine este obligatorie în multe situații.

Colaborarea cu comunitățile locale și creșterea gradului de acceptare a speciilor de canivore mari.

Discuții. În contextul țării noastre, cu efective considerabile de carnivore mari care folosesc același teritoriu cu o proporție semnificativă din populația din mediul rural, considerăm că acesta este cel mai important factor care asigură atingerea obiectivelor de conservare. **Prin urmare, eforturile comune ale sectorului cinegetic și de protecție a mediului ar trebui să se canalizeze pe dezvoltarea unor mecanisme de cointerese a comunităților locale prin implicare directă, informare, dezvoltarea unor mecanisme simple și eficiente de susținere a măsurilor prevenire a conflictelor, scheme de compensare a pagubelor. De asemenea, obiectivele managementului cinegetic și conservativ trebuie să țină cont în mod real de interesele comunităților locale.**

4.2 Evidențierea problemelor de armonizare a managementului cinegetic cu obiectivele de conservare a speciilor de carnivore mari – lup și urs

Pornind de la obiective generale și specifice, am evidențiat posibile probleme de armonizare, am propus măsuri generale ca soluții pentru armonizare, cu sublinierea celor care ar putea presupune implementarea unei scheme de compensare a costurilor suplimentare pentru gestionarii fondurilor cinegetice.

Obiectivele generale și cele specifice sunt prezentate mai jos, în tabelul centralizator fiind prezentate și în relație cu problemele identificate și măsurile propuse.

Obiectiv general: fundamentarea managementului pe monitorizarea eficientă și credibilă a populațiilor

O0. Elaborarea unui plan de monitorizare bazat pe indicatori cuantificabili care să poată fundamenta credibil decizii raportat la evaluarea stării de conservare a subpopulațiilor.

Obiectiv general: asigurarea viabilității demografice

- O1. Menținerea / atingerea pragurilor de referință pentru fiecare zonă /subpopulație.
- O2. Limitarea perturbărilor directe, corelarea cu celelalte sectoare / activități.
- O3. Creșterea gradului de acceptanță față de specii.
- O4. Controlul braconajului.
- O5. Limitarea pierderilor cauzate de boli transmise de câini (și a perturbării și competiției exercitate de aceștia).
- O6. Reglementarea cotelor de intervenție astfel încât să susțină conservarea speciilor.

Obiectiv general: asigurarea viabilității genetice

- O7. Asigurarea unui nivel al efectivelor și, în cazul ursului, a unei structuri a populației care să permită / faciliteze emigrarea din zonele centrale.
- O8. Asigurarea acceptanței speciei în zonele de recolonizare și de coridor.
- O9. Adaptarea managementului pentru favorizarea dispesiei.
- O10. Limitarea apariției fenomenului de hibridizare lup-câine.

Obiectiv general: favorizarea viabilității ecologice

- O11. Asigurarea unor zone semnificative de protecție strictă a speciilor.
- O12. Asigurarea unor zone de liniște / refugiu semnificative la nivelul ariilor protejate în care este permisă vânătoarea.
- O13. Adaptarea managementului astfel încât să se prevină alterarea comportamentului indivizilor.

5. Planurile de management cinegetic

Planurile de management cinegetic ar trebui să fie instrumentul de armonizare a obiectivelor și de implementare în practică a principiilor asumate. Așa cum am arătat, obligația gestionarilor este de a elabora aceste planuri de management cu specialiști acreditați, planuri ce ar urma a fi aprobate de autoritățile competente.

De la apariția legii și până în prezent **nu au fost adoptate norme de întocmire a planurilor de management cinegetic**. În prezent, gestionarii fondurilor cinegetice utilizează normele pentru întocmirea studiilor de specialitate (Ordinul 478 din 16 octombrie 2002 privind aprobarea Normelor de întocmire a studiilor de specialitate pentru gestionarea durabilă a vânatului și a Instrucțiunilor de aplicare a Normelor de întocmire a studiilor de specialitate pentru gestionarea durabilă a vânatului).

- Gestionarii sunt obligați să asigure gospodărirea faunei de interes cinegetic, cu respectarea principiului durabilității, pe baza studiilor de evaluare și a planurilor de management cinegetic întocmite pentru fiecare fond cinegetic, pentru perioada de valabilitate a contractului de gestionare.
- Planurile de management cinegetic se întocmesc pentru o perioadă de 16 ani, de către personalul cu specializare cinegetică angajat al gestionarului, cu respectarea prevederilor contractelor de gestionare, și se supun aprobării administratorului, în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi sau de la primirea în gestiune a fondurilor cinegetice.
- În situația fondurilor cinegetice care se suprapun peste ariile naturale protejate, planurile de management cinegetic vor fi corelate cu planurile de management al ariilor naturale protejate.
- În ariile naturale protejate din cuprinsul fondurilor cinegetice în care vânătoarea este admisă, evaluarea populațiilor din speciile prevăzute în anexele nr. 1 și 2 se realizează cu anunțarea prealabilă a administratorilor sau custozilor acestor arii.

Considerăm că Planul de management cinegetic trebuie să fie documentul legal care să reglementeze modul de gestionare a resursei cinegetice, dar și armonizarea cu celelalte interese sectoriale, inclusiv cu cerințele de conservare a biodiversității.

În plus, atunci când fondul cinegetic se suprapune peste un sit Natura 2000, Planul de management cinegetic va trebui să parcurgă procedura de evaluare adecvată (SEA, AA). Planul de management cinegetic trebuie corelat cu planurile de management Natura 2000, el devenind *practic*, după armonizare, parte a planului de management al siturilor Natura 2000.

Recomandări privind abordarea, structura și conținutul planurilor de management cinegetic.

Planurile de management cinegetic ar trebui să fie și instrumentul de armonizare a obiectivelor și de implementare în practică a principiilor asumate pentru managementul / conservarea speciilor-țintă. Așa cum am arătat, obligația gestionarilor este de a elabora aceste planuri de management cu specialiști acreditați, planuri ce ar urma a fi aprobate de autoritățile competente.

Scopul planului de management cinegetic trebuie să transpună obiectivele planurilor de management / acțiune aprobate pentru speciile urs și lup la nivel național și regional și să asigure starea de conservare favorabilă a speciilor.

Având în vedere specificul speciilor / al țării, trebuie să includă și următoarele obiective:

- Asigurarea protecției omului;
- Reducerea conflictelor în mediul rural;
- Co-interesarea populației din mediul rural;
- Co-interesarea vânătorilor / gestionarilor fondurilor cinegetice / administratorilor ariilor protejate;
- Comunicarea coerentă și eficientă;

- Asumarea clară a costurilor conservării de către autorități;
- Utilizarea tuturor surselor de finanțare.

Legat de abordare, **principii propuse sunt următoarele:**

- Planul trebuie să includă măsuri **trans-sectoriale** – mediu, cinegetic, păduri, agricultură, dezvoltare, infrastructură, ape, comunicare, siguranță publică / situații de urgență etc.
- Să fie bazat pe **analiza managementului anterior**.
- Să ia în calcul **schimbările** / dinamica din mediul politic, economic / proprietate, social, cultural, natural.
- Să fie **fundamentat științific** dar și prezentat / **explicat adecvat pentru toate categoriile de factori interesați**.
- Să fie **realist și funcțional**: să identifice problemele reale, să propună obiective clare, indicatori de rezultat, acțiuni adecvate – cu responsabili, termene, buget, să fie succint.
- Să valorifice **experiența acumulată** – din studii, proiecte, informații de la factori interesați – **soluții / măsuri / recomandări / ghiduri de bune practici**.
- Să fie **verificabil și verificat**.
- Să fie **adaptabil și adaptat** dacă va fi cazul, **transparent**.
- Aplicarea să fie sprijinită de **grupuri de lucru consultative**.

Planul de management ar trebui să îmbine *două tipuri de acțiuni*: reactive și pro-active.

Planul reactiv trebuie să aibă în vedere:

1. **Exemplarele-problemă în contextul siguranței persoanelor și a atitudinii față de specie, și să conțină:**
 - Definirea operativă a exemplarelor-problemă;
 - Modul de abordare – extragere vs. alte opțiuni;
 - Procedurile de intervenție în situații speciale (zone populate);
 - Responsabilități, responsabili și proceduri adaptate capacității instituționale reale;
 - Modul de comunicare cu factorii interesați, inclusiv publicul local și opinia publică.
2. **Exemplarele în situații critice (prinse în capcane, rănite) și să conțină:**
 - Definirea;
 - Proceduri de intervenție;
 - Transportul / relocarea;

5. Planurile de management cinegetic

- Zone predefinite de relocare – locale sau regionale;
- Responsabilități, responsabili și proceduri adaptate capacității instituționale reale;
- Modul de comunicare cu factorii interesați, inclusiv publicul local și opinia publică;
- Proceduri și soluții pentru salvarea exemplarelor în captivitate.

3. Despăgubirea pagubelor

Planul pro-activ să aibă în vedere:

- Analiza periodică a parametrilor populației prin monitorizare;
- Tipul și dinamica arealului – permanent, sezonier, recolonizare naturală, coridoare (deplasare, habitat);
- Zonarea managementului – suprafețe relevante ecologic, social, tip de management;
- Analiza favorabilității habitatelor și a permeabilității peisajului;
- Analiza conflictelor existente și potențiale;
- Reglementarea hrănirii suplimentare;
- Atitudinea factorilor interesați;
- Colaborarea cu factorii interesați;
- Prevenirea și combaterea braconajului;
- Comunicarea, inclusiv cu publicul larg.

Considerăm că Planul de management cinegetic trebuie să fie documentul legal care să reglementeze modul de gestionare a resursei cinegetice, dar și armonizarea cu celelalte interese sectoriale, inclusiv cu cerințele de conservare a biodiversității.

Conținutul planului de management cinegetic.

Propunem ca în planul de management cinegetic să existe secțiuni specifice care să ajute parcurgerea procedurii SEA/AA, atunci când fondurile cinegetice se suprapun peste situri Natura 2000. În acest sens, nu ar trebui să lipsească următoarele:

- Contextul natural;
- Contextul socio-economic și cultural: resurse locale, tradiție, vânători locali, economie locală;
- Factori interesați și proceduri de colaborare;
- Prevenirea și combaterea braconajului;
- Prevenirea și limitarea conflictelor;
- Proceduri privind intervențiile speciale;
- Prevenirea și acțiunea în cazul bolilor și epizootiilor;

Natură și oameni - Ghid de armonizare a managementului cinegetic

- Evaluarea și monitorizarea speciilor;
- Planul de monitorizare și de adaptare a Planului de management cinegetic;
- Obiective speciale pentru speciile protejate (preluate din planurile siturilor Natura 2000, planurile de management / acțiune naționale sau regionale);
- Menținerea echilibrului natural pentru fauna cinegetică;
- Comunicare;
- Baza de date GIS;
- Grilă de evaluare a costurilor / pierderilor generate de managementul conservativ al speciilor de carnivore mari.

În cele ce urmează facem o serie de **recomandări privind structura Planului de management cinegetic** care să susțină armonizarea cu obiectivele de conservare ale siturilor Natura 2000 în privința speciilor protejate de carnivore mari – urs și lup.

Ca recomandare generală, Planul de management cinegetic trebuie să aibă o structură care să

permită încorporarea datelor din studiile cinegetice de specialitate, a reglementărilor din Planurilor de management la nivel național pentru urs și lup, a planurilor de acțiune regionale pentru aceste specii și să fie compatibile cu planurile de management Natura 2000.

În acest sens, foarte multe date / informații pot fi preluate din planurile de management Natura 2000 peste care se suprapun fondurile cinegetice. Din acest motiv, propunem preluarea / adaptarea elementelor din structura acestora din urmă (conform O.M. nr. 304/2018); mai mult, această structură este compatibilă cu structura de raportare către C.E. în baza Art.17 din Directiva Habitare.

Având în vedere că atât o structură compatibilă cât și procesul de elabore a Planului de management cinegetic vor reprezenta ele însele o etapă importantă în armonizare, în continuare vom face observații și recomandări care vor putea contribui la realizarea ghidurilor / normelor de elaborare a planurilor de management cinegetic.

Structura propusă pentru planurile de management cinegetic

1. Informații generale

- 1.1 Descrierea sintetică a Planului de Management Cinegetic
- 1.2 Procesul de elaborare al Planului de Management Cinegetic
- 1.3 Descrierea fondului cinegetic vizat de Planul de Management Cinegetic
 - 1.3.1 Fondul cinegetic vizat de Planul de Management Cinegetic
Vor fi preluate și informații despre siturile Natura 2000 peste care se suprapune fondul cinegetic, încadrarea acestuia în areale / zone ecologice relevante pentru speciile de carnivore mari protejate – zone centrale, coridoare, recolonizare naturală, precum și încadrarea acestuia în zonele de management pentru urs.
 - 1.3.2 Localizarea fondului cinegetic vizat de Planul de Management Cinegetic
Localizarea fondului cinegetic va fi ilustrată cu hărți care să evidențieze elemente administrative relevante – limitele de județ, UAT, limitele ariilor natural protejate, ale fondurilor cinegetice vecine, dar și alte elemente reprezentative – rețeaua majoră de ape și infrastructura de transport etc.
 - 1.3.3 Limitele fondului cinegetic vizat de Planul de Management Cinegetic
Recomandăm ca în această secțiune să se prezinte descriptiv limitele ilustrate pe harta fondului cinegetic, din fișa fondului.
 - 1.3.4 Zonarea internă a fondului cinegetic
Recomandăm ca la acest punct să se prezinte următoarele secțiuni:
 - Zonele de liniște
 - Zone de interes pentru conservarea / managementul speciilor de carnivore mari – zonele de management (pentru urs), zona centrală, coridor, recolonizare, zone de de concentrări sezoniere, zone de bărloage, zone unde nu se efectuează goane.
 - Locații speciale – de exemplu punctele obligate de trecere pentru mamifere – pasaje sub / peste infrastructura de transport.
 - Alte zone speciale pentru conservare ale siturilor Natura 2000 relevante pentru managementul cinegetic, cum ar fi habitate de pajiști, unități amenajistice gospodărite în regim special de conservare, păduri virgine / cvasivirgine etc.
 - Zonele de eliberare pentru animalele eliberate din situații critice
 - Zone de intravilan

2. Mediul abiotic al fondului/fondurilor cinegetice

3. Mediul biotic al fondului/fondurilor cinegetice

Recomandăm ca următoarele secțiuni să preia sintetic informațiile din planurile de management ale siturilor Natura 2000 cu care se suprapune fondul cinegetic.

- 3.1 Ecosistemele
- 3.2 Habitate de interes conservativ în baza cărora a fost declarată aria/ariile naturale protejate
- 3.3 Specii de floră și faună de interes conservativ pentru care a fost declarată aria naturală protejată
- 3.4 Alte specii de faună relevante pentru fondul / fondurile cinegetice

4. Informații socio-economice și culturale

- 4.1 Comunitățile locale și factorii interesați
- 4.2 Utilizarea terenului
- 4.3 Situația juridică a terenurilor
- 4.4 Administratori, gestionari și utilizatori
- 4.5 Infrastructură și construcții
- 4.6 Patrimoniu cultural
- 4.7 Obiective turistice

5. Activități cu potențial impact (presiuni și amenințări) asupra speciilor de interes cinegetic și conservativ

- 5.1 Lista și descrierea activităților cu potențial impact

Propunem ca impacturile să fie clasificate în următoarele categorii:

- activități cu impact direct asupra speciilor (mortalitate);
- activități cu impact indirect asupra speciilor (perturbare și competiție pentru hrană);
- activități cu impact asupra habitatului speciilor (resurse trofice, liniște, adăpost, reproducere);
- activități cu impact asupra deplasării speciilor (mișcări diurne, sezoniere, dispersie);
- activități care cresc riscul de conflicte cu speciile de interes cinegetic și conservative și care, pe fondul creșterii atitudinii negative, pot conduce la acțiuni împotriva speciilor.

Recomandăm ca cel puțin următoarele impacturi să fie analizate, cu trimiterea la hărțile de risc:

- a. Activități cu impact direct asupra speciilor (mortalitate):**
 - a1. Braconajul** – cu detalierea speciilor, cauzelor, tipurilor, metodelor, autorilor și a zonelor și perioadelor de risc.
 - a2. Mortalități accidentale** – accidente în trafic, otrăviri accidentale, împușcare accidentală etc.
 - a3. Boli și epizootii**
- b. Activități cu impact indirect asupra speciilor (perturbare)**
 - b1. Acces în teren cu vehicule monitorizate** – ATV, acces nereglementat
 - b2. Exploatarea materialului lemnos** – în fond forestier și în afara acestuia
 - b3. Recoltarea ciupercilor și fructelor de pădure**
 - b4. Câini hoinari și câini la stâne**
 - b5. Activități turistice**
 - b6. Alte activități** (inclusiv construcții ilegale)
- c. Activități cu impact asupra habitatului speciilor (resurse trofice, liniște, adăpost, reproducere)**
 - c1. Schimbarea categoriei de folosință a terenurilor**
 - c2. Management silvic** – inclusiv V-uri
 - c3. Recoltarea ciupercilor și fructelor de pădure**
 - c4. Intensificarea agriculturii** – inclusiv pășunat
 - c5. Incendieri de terenuri**
- d. Activități cu impact asupra deplasării speciilor (mișcări diurne, sezoniere, dispersie)**
 - d1. Construire și modernizare drumuri**
 - d2. Lucrări de regularizare / canalizare cursuri de apă**
 - d3. Dezvoltări industriale / zone construite**
 - d4. Împrejmuiuri și garduri.**

- e. Activități care cresc riscul de conflicte cu speciile de interes cinegetic și conservative și care, pe fondul creșterii atitudinii negative, pot conduce la acțiuni împotriva speciilor.**

- e1. Pășunat tranzient, pășunat fără măsuri de protecție
- e2. Agricultură fără măsuri de protecție
- e3. Apicultură în pastoral fără măsuri de protecție
- e4. Management defectuos al deșeurilor
- e5. Turism nereglementat

Notă:

Presiunile sunt considerate acele activități antropice care au un impact în prezent asupra fondului cinegetic. Amenințările sunt activitățile antropice care vor avea un impact în viitor asupra fondului cinegetic.

Raportat la perioada de aplicare a planului de management, propunem ca pragul de timp să fie stabilit la 8 ani pentru presiuni și la peste 8 ani pentru amenințări.

Propunem ca presiunile și amenințările să fie evaluate după intensitate și acoperire (ambele pe 3 niveluri – ridicată, medie, scăzută) și reprezentate pe hărți la o scară acoperitoare – prin colaborarea cu situl / siturile Natura 2000 și gestionarii vecini să se includă și zonele adiacente (fondurile cinegetice vecine) deoarece cele mai multe impacturi nu au doar efect local. Pentru a facilita transferul de informație în GIS și sistemul de raportare conform Directivei Habitate, recomandăm folosirea unui grid de 500 × 500 m în sistemul de proiecție EEA.

Planul de acțiune este partea operativă a planului de management cinegetic și va include acțiuni concrete pentru atingerea obiectivelor și va răspunde presiunilor și amenințărilor identificate. Trebuie să includă responsabili, termene și bugete, indicatori cuantificabili și o acțiune de monitorizare a atingerii indicatorilor. Recomandăm ca revizuirea oficială a planurilor de management cinegetic să se facă cel puțin o dată la 5 ani.

6. Exemple de măsuri de management Natura 2000

Având în vedere că o parte dintre gestionarii fondurilor cinegetice consideră că regimul de sit Natura 2000 le impune costuri legate de birocrăția suplimentară, acest fapt trebuie avut în vedere atunci când se va discuta implementarea legislației privind planurile de management cinegetic. Recomandăm evidențierea beneficiilor pentru gestionarea faunei de interes cinegetic pe care le aduce armonizarea tuturor sectoarelor / planurilor / proiectelor / activităților din situri Natura 2000 prin măsurile de management conservativ.

Măsurile de management Natura 2000, instrumente de implementare practică a armonizării

Măsurile specifice și acțiunile constituie planul de acțiune. Trebuie menționat că prin planul de management al siturilor Natura 2000, interesele gestionarilor pot fi urmărite și în situațiile în care aceștia nu au responsabilități în sectorul respectiv (silvic, agricol, ape, exploatarea altor resurse, dezvoltare) dar și măsuri care vizează limitarea impactului faunei de interes cinegetic asupra economiei locale, astfel măsurile de management Natura 2000 devin un instrument util și gestionarilor de fonduri cinegetice.

1. Măsuri care previn schimbările de folosință a terenurilor pe care se găsesc habitate specifice speciilor de mamifere (păduri, rariști, pajiști) și care asigură **menținerea / creșterea / refacerea favorabilității acestor habitate** în vederea asigurării nevoilor de hrană, reproducere, liniște și deplasare ale speciilor-țintă și ale speciilor-pradă.

Notă: Măsurile care vizează habitatele forestiere sunt prezentate în raportul *Ghidul de armonizare a managementului silvic cu obiectivele de conservare a speciilor de carnivore mari în situri natura 2000*.

Măsurile Natura 2000 relevante pentru tema armonizării cu managementul cinegetic pot fi încadrate în 10 categorii, după obiectivele urmărite, astfel:

Categorii de măsuri de management Natura 2000 relevante pentru managementul cinegetic

Nr.	Obiectiv / Categoriile de măsuri
1	Menținerea, creșterea sau refacerea favorabilității habitatelor naturale
2	Reducerea impactului negativ al acțiunilor antropice
3	Prevenirea și combaterea braconajului cinegetic
4	Prevenirea și limitarea pagubelor și sprijinirea fermierilor locali pentru accesarea despăgubirilor
5	Monitorizarea faunei de interes cinegetic
6	Gestionarea indivizilor / populațiilor speciilor-țintă
7	Gestionarea câinilor
8	Asigurarea permeabilității peisajului la nivel local și regional
9	Dezvoltarea sustenabilă a comunităților locale
10	Creșterea gradului de informare a comunităților locale și al altor factori interesați

Măsura M1

Pentru prevenirea și combaterea efectelor activităților cu impact negativ pentru fondul forestier și pajiști:

- a) Se vor planifica acțiuni în parteneriat cu toți factorii responsabili / interesați, pentru prevenirea, controlul și monitorizarea efectelor activităților cu impact negativ pentru fondul forestier și pajiști – delictes silvice, incendieri ilegale, pășunat excesiv, degradări de orice fel.

Măsura M2

În vederea asigurării unui management adecvat pentru conservarea habitatelor de pajiști și speciilor caracteristice acestora, din afara fondului forestier național:

- a) Suprafețele habitatelor de pajiști din afara fondului forestier național incluse în prezent în categoria pajiști permanente în sistemul LPIS / APIA vor fi gospodărite cu respectarea normelor de eco-condiționalitate APIA.
- b) Pentru suprafețele habitatelor de pajiști din afara fondului forestier național incluse în categoria teren arabil în sistemul LPIS/APIA dar care sunt gospodărite în prezent ca pășuni și/sau fânețe, se va încuraja menținerea modului de gospodărire cu respectarea normelor de eco-condiționalitate APIA.
- c) La includerea de noi suprafețe în sistemul LPIS / APIA sau la reînregistrare, se recomandă ca suprafețele corespunzătoare habitatelor de pajiști să fie încadrate la categoria de folosință pajiște permanentă.
- d) Curățarea vegetației lemnoase și incendiile pe suprafețele habitatelor de pajiști din afara fondului forestier se vor face numai cu respectarea legislației / normativelor în vigoare, a normelor de eco-condiționalitate APIA și a măsurilor relevante din planul de management.
- e) Este încurajată folosirea ca fânețe și accesarea schemelor de agro-mediu pe suprafața habitatelor de pajiști.

-
2. Măsurile care vizează **reducerea impactului negativ al acțiunilor antropice** asupra speciilor-țintă și ale speciilor-pradă:

Măsura M3

Pentru limitarea impactului asupra speciilor de mamifere protejate în perioadele critice, în cazul identificării de bârloguri / vizuini / adăposturi:

- a) În perioadele critice – de fătare și creștere a puilor – nu se vor efectua vânători la goană în bazinele unde au fost identificate bârloguri / vizuini active ale exemplarelor din specia *Ursus arctos*.*
- b) În perioadele critice – de fătare și creștere a puilor, pe o rază de minimum 200 m de la locația bârlogurilor / vizuinilor active ale speciilor de mamifere protejate, nu se vor efectua lucrări de exploatare sau colectare / depozitare a masei lemnoase, deschideri de drumuri de tractor, activități de tip all-road sau altele cu impact perturbator.

Măsura M4

Pentru limitarea perturbării și mortalității speciilor și degradării habitatelor cauzate de accesul vehiculelor motorizate în afara drumurilor publice, acesta se va face cu respectarea prevederilor legale în domeniu, din regulamentul sitului, cu implementarea următoarelor acțiuni:

- a) Administratorii, proprietarii de terenuri și gestionarii fondurilor cinegetice pot instala și opera bariere pe drumurile care nu au regim de drumuri publice, cu asigurarea accesului celor în drept, conform prevederilor legale.
- b) Pentru monitorizarea accesului neautorizat entitățile cu drept de control al accesului pot instala și opera sisteme de monitorizare video, cu respectarea legislației specifice.
- c) Fără a aduce atingere prevederilor legislației de mediu cu privire la accesul cu vehicule motorizate în afara drumurilor publice, inclusiv cu privire la activitățile auto cu caracter sportiv, administratorii și proprietarii terenurilor transmit administratorului sitului, la solicitarea acestuia, informații cu privire la statutul și situația drumurilor administrate / aflate pe proprietate, precum și eventualele condiții impuse pentru utilizarea acestora de către terți, inclusiv consimțământul acestora.

Măsura M5

Pentru asigurarea liniștii în zonele și perioadele importante pentru speciile de mamifere mari protejate, se vor întreprinde următoarele acțiuni:

- a) Zonele de liniște pe fiecare fond cinegetic se vor stabili de comun acord între gestionarul fondului cinegetic și administratorul sitului, în conformitate cu prevederile legale.
- b) Pentru armonizarea obiectivelor managementului cinegetic cu cele de conservare la

6. Exemple de măsuri de management Natura 2000

nivelul sitului, gestionarii fondurilor cinegetice și administratorul sitului vor avea consultări anuale și își vor comunica zonele și perioadele importante.

- c) Prin consultări anuale între administratorii de fond forestier, gestionarii fondurilor cinegetice și administratorul sitului se va urmări ca, cu acordul proprietarilor / administratorilor de fond forestier, prin planificarea lucrărilor silvotecnice să se evite perturbarea zonelor importante pentru speciile de mamifere protejate și pentru speciile-pradă în perioadele critice.
- d) La avizarea în sit a altor activități cu impact potențial asupra speciilor de interes cinegetic și a celor protejate – recoltarea produselor nelemnoase, turism sau sporturi auto, pășunat tranzient – administratorul sitului va ține cont și va face referire la zonele și perioadele de liniște agreeate cu gestionarii fondurilor cinegetice, proprietarii și administratorii terenurilor.

Măsura M6

Pentru asigurarea unei rezerve de ciuperci, fructe de pădure, plante medicinale și alte produse nelemnoase pentru nevoile comunităților locale și pentru biodiversitate, se vor întreprinde următoarele acțiuni:

- a) Avizarea de mediu a activității de recoltare de către agenți economici, în scopul comercializării de ciuperci, fructe de pădure, plante medicinale și alte produse nelemnoase este obligatorie și se va face cu acordul proprietarului / administratorului terenului, pe baza studiilor de specialitate conform legislației în vigoare și în funcție de bonitatea habitatelor și condițiilor locale din sezonul respectiv.
- b) Recoltarea de către agenți economici a ciupercilor, fructelor de pădure, plantelor medicinale și altor produse nelemnoase specifice fondului forestier național va fi exclusă de pe minim 20% din suprafața din sit a fiecărei unități administrativ teritoriale.
- c) Suprafețele unde este restricționată activitatea de recoltare a produselor nelemnoase de către agenții economici în scopul comercializării vor fi amplasate cu precădere în zonele de liniște pentru speciile de mamifere, în arboretele încadrate ca păduri virgine / cvasivirgine și în cele gospodărite în regim special de conservare.

- 3. Măsuri care vizează colaborarea în derularea de **acțiuni de prevenire și combatere a braconajului cinegetic**:

Măsura M7

Pentru prevenirea și combaterea braconajului cinegetic, se vor întreprinde următoarele acțiuni:

- a) Gestionarii fondurilor cinegetice, instituțiile responsabile, administratorul sitului pot elabora planuri și desfășura acțiuni comune de prevenire și combatere a braconajului.
- b) În acest sens vor fi identificate zonele de risc pentru braconajul cu arme de foc iar, pentru corelarea cu acțiunile de prevenire și control al braconajului în sit, gestionarii fondurilor cinegetice vor comunica perioada când derulează acțiuni de vânatoare în aceste zone, după un protocol agreeat.

-
- 4. Măsuri care vizează colaborarea în derularea de **acțiuni de prevenire și limitare a pagubelor și de sprijinire a fermierilor locali pentru accesarea despăgubirilor**:

Măsura M8

Pentru prevenirea / limitarea pagubelor cauzate de speciile de interes cinegetic și protejate și facilitarea accesării de către fermieri a despăgubirilor prevăzute de legislația specifică, se vor întreprinde următoarele acțiuni:

- a) Identificarea și cartarea zonelor de risc și prezentarea acestora către factorii interesați.
- b) Informarea proprietarilor de terenuri și fermierilor cu privire la prevederile legislației specifice.
- c) Sprijinirea fermierilor locali pentru a-și îndeplini obligațiile impuse de procedura de acordare a despăgubirilor pentru pagubele cauzate de animalele sălbatice.
- d) Informarea factorilor interesați cu privire la posibile măsuri eficiente de prevenire a pagubelor – garduri electrice, deterenți olfactivi, câini specializați.
- e) Implementarea cu rol demonstrativ a unor măsuri de prevenire a pagubelor, promovarea metodelor eficiente și facilitarea informării factorilor interesați cu privire la utilizarea acestora.
- f) Adaptarea managementului cinegetic pentru prevenirea / limitarea pagubelor în sectorul agricol și zootehnic prin hrănire de abatere de la culturile agricole, acțiuni de îndepărtare a indivizilor din zonele de risc, recoltarea cu prioritate a exemplarelor care provoacă pagube.

5. Măsuri care vizează colaborarea în derularea de **acțiuni de monitorizare a faunei de interes cinegetic**:

Măsura M9

Pentru fundamentarea managementului cinegetic pe date cât mai complete, se vor întreprinde următoarele acțiuni:

- a) Evaluarea pe suprafața sitului a efectivelor speciilor de faună de interes cinegetic la care vânătoarea este permisă se face de către gestionarii fondurilor cinegetice cu anunțarea prealabilă a administratorului sitului și, la solicitarea administratorului sitului, cu participarea acestuia la toate etapele evaluării.
- b) Evaluarea pe suprafața sitului a efectivelor speciilor de faună de interes cinegetic la care vânătoarea este interzisă și care necesită o protecție strictă se va face de către gestionarii fondurilor cinegetice cu implicarea personalului administratorului sitului în etapele de teren și de centralizare a datelor.
- c) Administratorul sitului va transmite gestionarilor fondurilor cinegetice și, după caz, Gărzii Forestiere, Agenției pentru Protecția Mediului, Direcției Sanitar Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor, date disponibile legate de efective, mortalitate naturală și accidentală, braconaj, animale bolnave observate pe teritoriul sitului, pagube înregistrate în sectorul agricol și zootehnic; la cererea administratorului sitului, gestionarii fondurilor cinegetice îi vor comunica acestuia informații disponibile legate de cazurile de mortalitate naturală și accidentală, braconaj, animale bolnave.
- d) În procesul de evaluare a efectivelor speciilor protejate de mamifere pe suprafața sitului se vor integra date relevante disponibile, inclusiv cele rezultate din monitorizările derulate / coordonate de administratorul sitului, se vor corela date de pe fonduri cinegetice vecine și se va ține cont de pierderile naturale și accidentale, de cele cauzate de braconaj și de influența eventualelor concentrări / deplăsări sezoniere ale speciilor.
- e) La solicitarea administratorului sitului, gestionarii fondurilor cinegetice vor furniza informații non-confidențiale cu privire la exemplarele recoltate: specia și, unde este cazul, sexul, categoria de vârstă, starea fiziologică, precum și zona din sit unde au fost recoltate.

6. Măsuri care vizează colaborarea în derularea de **acțiuni de gestionare a indivizilor / populațiilor speciilor-țintă**:

Măsura M10

Gestionarea populațiilor speciilor protejate de mamifere mari se va face cu respectarea prevederilor legislației de mediu și cu posibilitatea, dacă este cazul, a intervențiilor cu metode letale în situații speciale, astfel:

- a) Extragerea indivizilor din speciile protejate în sit se va efectua numai după întrunirea tuturor obligațiilor legale – incluzând documentarea pagubelor cauzate, implementarea prealabilă a măsurilor de prevenire a pagubelor și de îndepărtare non-letală, intervenția letală fiind ultima opțiune. În acest sens, administratorul sitului va sprijini implementarea măsurilor de prevenire a pagubelor.
- b) În situații asimilabile celor de urgență se va acționa conform procedurilor în vigoare pentru asigurarea cu prioritate a siguranței persoanelor și bunurilor, inclusiv, dacă este cazul, cu folosirea metodelor letale.
- c) Extragerea exemplarelor de lup se va face de preferință prin metoda la pândă pentru a se evita uciderea indivizilor dominanți.
- d) În baza acordurilor de colaborare, administratorul sitului va asigura asistență la recoltarea probelor biologice și datelor biometrice, iar gestionarul fondului cinegetic va pune la dispoziție probele și datele respective la solicitarea administratorului sitului.

-
7. Măsuri care vizează colaborarea în derularea de **acțiuni de gestionare a câinilor**:

Măsura M11

Pentru reducerea impactului direct și indirect al câinilor asupra speciilor de interes cinegetic și celor protejate, prin implicarea factorilor interesați și responsabili, se vor întreprinde următoarele acțiuni:

- a) Informarea factorilor interesați cu privire la prevederile legislației referitoare la reglementarea prezenței câinilor în fondurile cinegetice.
- b) Informarea factorilor interesați – fermieri / crescători de animale cu privire la avantajele utilizării câinilor din rase specializate pentru paza șeptelului.

6. Exemple de măsuri de management Natura 2000

- c) Monitorizarea spectrului de boli, transmișibile la speciile sălbatice, prezente în populația de câini din sit și, dacă este cazul, implementarea de vaccinări complexe pentru prevenirea transmiterii de boli.
-
8. Măsuri care vizează colaborarea în derularea de **acțiuni de asigurare a permeabilității peisajului la nivel local și regional:**
- Măsura M12**
- Pentru asigurarea permeabilității peisajului și pentru menținerea / îmbunătățirea funcționalității zonelor de trecere obligate și a rutelor de deplasare importante:
- a) Îngrădirea / împrejmuirea suprafețelor de pădure se va face doar în baza avizului de mediu și este interzisă în zonele de trecere obligate.
 - b) Îngrădirea cu garduri permanente a pajiștilor pe suprafețe de peste 30 de hectare se va face doar în baza avizului de mediu.
 - c) În zonele de trecere obligate, trupurile izolate de pădure vor fi gospodărite în regim special de conservare; în zonele de trecere obligate și de-a lungul rutelor de deplasare importante se vor proteja marginile de masiv pe o lățime de 50 m prin conducerea acestora în regim special de conservare – cu asigurarea unei structuri cât mai diverse, prin menținerea și promovarea subarboretului și a arborilor din etajul dominant.
 - d) În zonele de trecere obligate se va încuraja folosirea terenurilor din afara fondului forestier ca pajiști, cu menținerea / protejarea vegetației arborescente și arbustive conform normelor de eco-condiționalitate precum și accesarea programelor de împădurire voluntară a terenurilor agricole fără îngrădirea suprafețelor.
 - e) În zonele de trecere obligate, pe terenurile agricole, administratorul sitului va sprijini implementarea cu prioritate a soluțiilor integrate de protejare a culturilor agricole, cu asigurarea trecerii animalelor sălbatice, în acord cu proprietarii și administratorii terenurilor.
 - f) În zonele de trecere obligate nu se va practica vânătoarea prin metoda la goană.
 - g) În zonele de trecere obligate și importante se va interzice amplasarea de construcții fără aviz de mediu.
 - h) În zonele de trecere obligate și importante, lucrările de infrastructură, inclusiv cele de amenajare hidrotehnică vor implementa soluții tehnice care să nu genereze bariere pentru deplasarea animalelor.
 - i) În zonele de trecere obligate, administratorul sitului poate încheia cu proprietarii terenurilor contracte de cumpărare sau arendare pe o perioadă lungă, pentru a implementa un management adecvat rolului ecologic – de asigurare a permeabilității peisajului.
 - j) Stabilirea unui plan de lucru comun cu ariile protejate din coridorul ecologic Apuseni – Meridionali pentru asigurarea funcționalității acestuia.

9. Măsuri care vizează dezvoltarea sustenabilă a comunităților locale.

Măsura M13

Sprijinirea dezvoltării fermelor familiale, micilor producători locali și formelor asociative, prin:

- a) Facilitarea accesului la informații, inclusiv prin participarea la instruiți și schimburi de experiență.
- b) Sprijinirea constituirii și funcționării asociațiilor de fermieri.
- c) Consultanță pentru elaborarea planurilor de afaceri, pentru realizarea documentației de finanțare și accesare a fondurilor sectoriale.
- d) Realizarea de proiecte-pilot de infrastructură pentru colectarea și procesarea produselor locale de origine animală și vegetală, conform cerințelor sanitar-veterinare.

10. Măsuri care vizează creșterea gradului de informare a comunităților locale și al altor factori interesați.

Măsura M14

Creșterea gradului de informare a factorilor interesați prin:

- a) Realizarea și diseminarea de materiale informative pe diverse suporturi – panotaj, print, video, electronic / web – având ca teme rețeaua Natura 2000, speciile și habitatele protejate, managementul sitului, oportunitățile pentru comunitățile locale; la solicitarea factorilor interesați, custodele va pune la dispoziție acele informații care nu pot fi folosite în detrimentul conservării, referitoare la specii și habitate, monitorizarea acestora, măsuri

Natură și oameni - Ghid de armonizare a managementului cinegetic

de management, precum și alte informații legate de managementul ariei protejate.

- b) Organizarea de întâlniri, consultări, dezbateri, seminarii și campanii de conștientizare cu factorii interesați de diverse teme.
- c) Realizarea de materiale educative pentru elevi și cadrele didactice – print, video, on-line.
- d) Derularea de acțiuni educative în colaborare cu profesorii și elevii din școlile din zona sitului: prezentări, ateliere tematice, lecții în natură, excursii și tabere, inclusiv în colaborare cu școli din alte situri Natura 2000, activități de tip „Junior Ranger“.

În continuare prezentăm recomandări privind aplicarea în practică a armonizării managementului cinegetic cu obiectivele de conservare a carnivorelor mari în situri Natura 2000 – modalități concrete de colaborare între gestionarii fondurilor cinegetice și administratorii siturilor Natura 2000, adaptate intereselor specifice și resurselor disponibile, pentru aplicarea practică a unor acțiuni de management conservativ.

7. Monitorizarea populațiilor speciilor de interes cinegetic

Evaluarea efectivelor speciilor de interes cinegetic este o componentă esențială a unui management adecvat. Evaluarea efectivelor speciilor de carnivore mari a devenit un subiect controversat în ultima perioadă, inclusiv în spațiul public existând păreri radical diferite în privința mărimii populațiilor acestor specii.

Trebuie menționat, pe de o parte că evaluarea exactă (recensământul) a efectivelor populațiilor de animale sălbatice este imposibilă și nu este o condiționare pentru aplicarea unui management adecvat. O estimare cât mai exactă, în baza unor protocoale standard, cu măsuri de control și corecție, cu prezentarea transparentă a limitărilor inerente și a gradului de încredere, este posibilă și devine din ce în ce mai puțin costisitoare pe măsură ce tehnologiile noi devin accesibile.

Pe de altă parte, monitorizarea populațiilor speciilor de interes cinegetic și în special a celor care au și statutul de specii protejate nu se limitează la evaluarea nivelului populațiilor. O serie de metode de monitorizare, recomandate inclusiv în planurile de management la nivel național pentru urs și lup pot fi folosite pentru evaluarea populațiilor.

Evaluarea stării de conservare este instrumentul principal care ghidează managementul speciilor protejate. Așa cum am arătat, având în vedere că evaluarea stării de conservare are sens doar pe areale și la intervale de timp relevante pentru ecologia speciilor.

Metodele posibile de monitorizare sunt prezentate în relație cu indicatorii pe care îi pot surprinde, urmând ca mai apoi să discutăm aplicabilitatea practică a acestor metode în contextul armonizării managementului cinegetic cu conservarea speciilor de carnivore mari la nivel de fonduri cinegetice, respectiv situri Natura 2000.

Din perspectiva ghidului, este de interes discuția despre armonizarea monitorizării populațiilor de

urs și lup la nivel național și regional conform planurilor de acțiune și la nivel de sit Natura 2000, prin colaborarea dintre personalul gestionarilor fondurile cinegetice și administratorii siturilor Natura 2000.

În acest context, provocările specifice sunt legate de susținerea unui interes comun, agrearea obiectivelor, protocoalelor și metodelor de lucru, asigurarea capacității și resurselor, accesul la date și comunicarea transparentă a rezultatelor și concluziilor.

Principalele acțiuni adaptate managementului la nivel de fonduri cinegetice și situri Natura 2000 – comentarii și recomandări

Colectarea și interpretarea datelor - considerații generale

Observațiile colectate din teren, indiferent dacă sunt făcute în cadrul unor acțiuni de monitorizare predefinite / standardizate, sau în afara acestora, reprezintă nu numai obligația personalului fondului cinegetic și al administratorilor siturilor Natura 2000, dar și sursa cea mai importantă de cunoaștere și monitorizare a dinamicii efectivelor și structurii populațiilor speciilor de interes cinegetic.

În continuare vom discuta diversele metode de colectare a datelor din teren prin perspectiva considerentelor de mai sus, cu accent pe **problematika speciilor de carnivore mari în situri Natura 2000**.

A. Tipuri de metode pentru colectarea datelor

A1. Observații din teren

În prezent, gestionarii fondurilor cinegetice folosesc formulare standardizate la nivel național pentru colectarea datelor de prezență din teren, prin observații directe, urme imprimare, realizate pe transecte sau suprafețe de probă (cu formulare tipizate pentru fiecare specie, metodă, perioadă și localizare în parte), iar personalul ariilor protejate folosește formulare de observații în teren interne, neexistând practic o armonizare a formularelor de colectare a observațiilor.

Propunere: Având în vedere complexitatea agreării unor formulare-tip care să fie utilizate în ambele situații, propunerea este ca, într-o primă etapă, formularele proprii să fie transpuse din formatul *pe hârtie* în formulare electronice care pot fi completate și transmise cu ajutorul telefonului mobil *inteligent (smart-phone)*.

Principalele probleme care trebuie avute în vedere la colectarea și interpretarea datelor din teren:

1. Asigurarea eficienței și relevanța colectării datelor din teren;
2. Corectitudinea interpretării datelor;
3. Asigurarea transparenței sau a confidențialității anumitor informații.

Eficiența și relevanța colectării datelor depind de:

1. Interesul, pregătirea și disponibilitatea personalului;
2. Motivarea personalului / organizațiilor;
3. O metodologie eficientă care să urmărească parametri și indicatori relevanți;
4. Standardizarea colectării și a folosirea instrumentelor adecvate.

Corectitudinea interpretării colectării datelor depinde de:

1. Existența bazelor de date acoperitoare (în timp și spațiu) și credibile (transparente și existența unor mecanisme de control / depistare și corectare a erorilor);
2. Metodologiile de interpretare și mecanisme de control pentru corectarea rezultatelor;
3. Experți / organisme credibile care să certifice și să explice interpretarea.

Transparența și confidențialitatea se pot realiza prin:

1. Mecanism de angrenare a factorilor interesați în proces;
2. Comunicare eficientă;
3. Mecanism de control al accesului la informații sensibile (care pot afecta conservarea speciilor, date cu caracter personal sau cele care pot influența concurența economică între gestionari).

Avantajul folosirii acestui „instrument” este, în primul rând, tocmai faptul că nu este un instrument special, ci un aparat purtat în permanență de personalul de teren, asigurând accesul la facilitățile mai multor dispozitive – aparat GPS și navigație, cameră foto cu geolocație, editor de text, tabele și imagini, browser internet etc.

Astfel, folosirea telefonului mobil facilitează procesul de colectare a observațiilor prin standardizarea informației (prin predefinirea categoriilor de informații), raportarea exactă a informației în timp și spațiu (prin folosirea GPS-ului integrat), transmiterea directă prin internet a informației în baza de date care poate fi structurată conform cerințelor specifice.

Baza de date asociată informațiilor colectate în teren va putea fi accesibilă personalului de teren pentru observații și corecții, gestionarului pentru relații și evaluări, organismelor de reglementare și control (Gardă Forestieră, APM-uri pentru speciile din Anexa II, ministerele de resort) pentru evaluări și estimări, cu avantajul păstrării datelor inițiale, a diverselor variante editate cu trasabilitatea intervențiilor și cu filtrarea accesului la datele sensibile.

Aplicațiile desktop vor putea genera formularele predefinite care ajută la centralizarea datelor la nivel de fond cinegetic, gestionar (generarea actualelor fișe centralizatoare de tip – G, I), arie protejată, județ și național, ușurând procesul birocratic al gestionarului, administratorilor și pe cel de control. Autentificarea documentelor transmise oficial poate fi făcută cu folosirea semnăturii electronice.

Colectarea informațiilor și raportarea datelor sensibile

O categorie de informații utile pentru monitorizarea speciilor de carnivore mari nu sunt raportate în totalitate, din motive pe care le discutăm în continuare.

Mortalități accidentale ale speciilor de carnivore.

Raportarea acestor cazuri este afectată de reticența gestionarilor care nu doresc diminuarea cotei de extracție și de costurile solicitate pentru analize și ecarisare. În cazul fondurilor cinegetice unde speciile nu sunt incluse în fișa fondurilor, intervine și incertitudinea cu privire la posibilele responsabilități suplimentare ulterioare pentru gestionar (monitorizare, raportare efective etc.), fără existența unui posibil beneficiu economic prin vânatoare.

7. Monitorizarea populațiilor speciilor de interes cinegetic

[illegible]

Exemplu de formular folosit în monitorizarea speciilor de mamifere în arii protejate (foto stânga), înregistrarea observațiilor (urme de lup) cu ajutorul formularului electronic pe telefonul mobil, inclusiv locației GPS și a fotografiilor, care pot fi verificate ulterior (foto centru și dreapta).

Folosirea formularelor standardizate este o soluție de bune practici pentru orice acțiune de monitorizare. Varianta pe hârtie are inconvenientul că necesită completarea în teren precum și despuieră ulterioară a datelor și transferul acestora în format electronic. Formatul electronic al informațiilor nu conferă și caracterul de bază de date (standardizare pentru interogare și control al erorilor).

Implementarea metodei de colectare a datelor cu ajutorul telefonului mobil poate depăși toate aceste probleme – asigurând un grad de colectare ridicat, standardizarea atât la colectare cât și a bazei de date, facilitând controlul corectitudinii datelor (geo-localație, dată, EXIF fotografii), cu costuri mici.

Dezavantajele pot fi asociate cu costul suplimentar al dotării personalului de teren cu telefoane mobile tip *smartphone*, însă costul acestora este accesibil, fiind deja folosite de personalul de teren. În plus, eliminarea necesității unui aparat GPS și a camerei foto dedicate, face ca utilizarea telefonului să fie eficientă prin prisma costurilor.

Colectarea datelor din teren pentru monitorizarea speciilor de carnivore presupune aplicarea unor metode standardizate, distribuirea relevantă a pieselor de probă / transectelor și corelarea perioadei de observații. Aplicația electronică pe telefon nu numai că facilitează

colectarea datelor în acest regim (transectele predefinite pentru fiecare fond cinegetic pot fi transmise electronic și încărcate de personalul de teren pe telefon), dar permit și colectarea în timp util a datelor și verificarea ușoară a respectării procedurii (prin transmiterea track-urilor GPS cu ora / data parcurgerii transectelor) și reducerea posibilității înregistrării aceluiași indivizi (inclusiv prin filtre automate care să folosească distanțe minime pe anumite intervale orare pentru observații cu caracteristici identice).

În cazul accidentelor pe drumuri publice sau pe liniile de cale ferată, atunci când evenimentele sunt raportate și poliției, gestionarii sunt implicați și sunt obligați să respecte atribuțiile legale ce îi revin, chiar dacă specia nu este înregistrată pe fondul cinegetic.

Sunt situații când evenimentele nu sunt raportate, de exemplu accidentele pe drumuri secundare.

Responsabilități și atribuții ale Gestionarului fondului cinegetic:

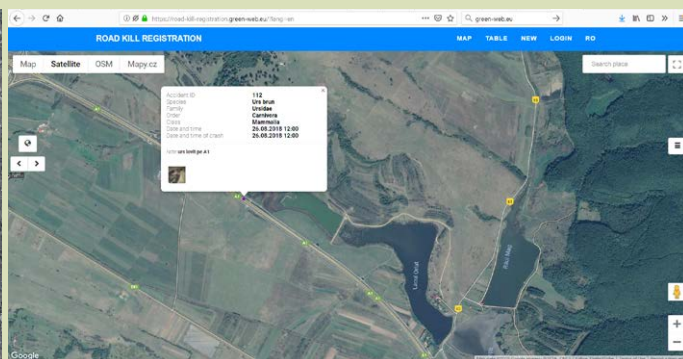
- monitorizează capturile și uciderile accidentale care pot avea loc în perimetrul suprafețelor aflate în gestiune;
- colaborează cu agențiile județene sau regionale pentru protecția mediului, după caz, pentru aplicarea și respectarea prevederilor prezentei hotărâri;
- trimite agenției județene pentru protecția mediului un raport anual privind situația uciderilor și capturilor accidentale care fac subiectul prezentei hotărâri;
- transmite agenției județene pentru protecția mediului date relevante în conformitate cu cerințele registrului național al capturilor și uciderilor accidentale ale tuturor speciilor de păsări, precum și ale speciilor strict protejate prevăzute în Anexele nr. 4A și 4B la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2007, cu modificările și completările ulterioare, ori de câte ori este cazul;
- transmite, în regim de urgență, la direcțiile sanitar-veterinare și pentru siguranța alimentelor județene și a municipiului București informații privind orice semn de îmbolnăvire sau orice caz de mortalitate constatat la speciile la care se referă prezentul act normativ.
- Persoana fizică sau reprezentantul unei persoane juridice (gestionarul fondului cinegetic) care deține accidental exemplare de faună sălbatică sau cadavre ale acestora are obligația să le declare la comisariatul județean al Gărzii Naționale de Mediu și să semneze o declarație privind capturarea/uciderea accidentală a unei specii de păsări sau a unei specii strict protejate prevăzute în anexele nr. 4A și 4B la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2007, cu modificările și completările ulterioare, declarație a cărei model este prezentată ca anexă.

Atribuții ale Gărzii de Mediu:

- Comisariatele județene ale Gărzii Naționale de Mediu, la sesizarea persoanelor fizice și/sau juridice ori a organelor de poliție, iau legătura de urgență cu punctul de contact al agenției județene sau regionale pentru protecția mediului, al direcției sanitar-veterinare și pentru siguranța alimentelor județene sau a municipiului București și cu reprezentantul autorității administrației publice locale, în vederea stabilirii statusului de sănătate sau cauzei mortalității și pentru completarea declarației privind capturarea / uciderea accidentală a unei specii de păsări sau a unei specii strict protejate prevăzute în anexele nr. 4A și 4B la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2007, cu modificările și completările ulterioare.
- Comisariatele județene ale Gărzii Naționale de Mediu sesizate iau măsuri imediate pentru preluarea și plasarea provizorie în custodie în cadrul centrelor de reabilitare / îngrijire a exemplarelor de faună sălbatică capturate accidental, bolnave, rănite sau aflate într-un stadiu timpuriu de dezvoltare, până la atingerea stării fiziologice normale care să le permită reintroducerea în habitatele naturale de origine.
- Comisariatele județene ale Gărzii Naționale de Mediu, în colaborare cu autoritățile administrației publice locale sesizate iau măsuri imediate pentru ecarisare și pentru transferul în acest scop al cadavrelor exemplarelor de faună sălbatică ucise accidental, după completarea declarației privind capturarea / uciderea accidentală a unei specii de păsări sau a unei specii strict protejate prevăzute în anexele nr. 4A și 4B la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2007, cu modificările și completările ulterioare.

Atribuții ale Direcțiilor sanitar-veterinare și pentru siguranța alimentelor:

- DSVSA județene sau a municipiului București stabilesc starea de sănătate a exemplarelor capturate accidental, supuse investigațiilor în vederea stabilirii diagnosticului;
- Stabilesc cauza îmbolnăvirii / mortalității exemplarelor ucise accidental și informează autoritățile publice locale pentru protecția mediului.

Mortalități accidentale ale speciilor de mamifere cauzate de traficul auto. O categorie aparte a cazurilor de mortalitate accidentală o reprezintă mamiferele omorâte de traficul auto sau feroviar. La nivelul țării nu există o bază de date relevantă care să permită analiza zonelor de risc și implementarea de măsuri pentru prevenirea / diminuării frecvenței accidentelor și asigurarea unor coridoare de deplasare sigure.

În colaborare cu CDV Cehia, în cadrul proiectului TRANSGREEN, a fost dezvoltată o aplicație pe mobil care permite înregistrarea acestor observații și o bază de date web ce permite vizualizarea hărților este în faza de testare finală. Aplicația de monitorizare folosită de personalul de vânătoare poate fi sincronizată cu această bază de date specifică.

<http://road-kill-registration.green-web.eu>

Raportarea animalelor rănite este de asemenea evitată din cauza procedurilor complicate de soluționare.

7. Monitorizarea populațiilor speciilor de interes cinegetic

Cazurile de braconaj la speciile de carnivore

Raportarea acestor cazuri este afectată de reticența gestionarilor care nu doresc diminuarea cotei de extracție și de costurile solicitate pentru analize și ecarisare. În cazul fondurilor cinegetice unde speciile nu sunt incluse în fișa fondurilor, intervine și incertitudinea cu privire la posibilele responsabilități suplimentare ulterioare pentru gestionar (monitorizare, raportare efective etc.), fără existența unui posibil beneficiu economic prin vânatoare.

A2. Camerele foto-video cu declanșare automată

Metoda presupune colectarea informațiilor din teren cu ajutorul unor dispozitive automate de fotografiere / filmare care sunt declanșate la detectarea prezenței mișcării în raza de acțiune a dispozitivului.

Camerele sunt un echipament extrem de folosit, utilizat deja de gestionari și de administratorii siturilor Natura 2000, iar utilizarea acestora este prevăzută și în metodologiile de monitorizare la nivel național.

În practică, gestionarii folosesc aceste camere cu precădere la locurile de hrănire pentru a monitoriza efectivele și calitatea trofeelor și, eventual, accesul în teren în zonele / perioadele susceptibile

de braconaj. Prin urmare, regimul de amplasare a camerelor și de colectare a datelor este oportunistic și nestandardizat.

Pe de altă parte, pentru monitorizarea populațiilor, utilizarea camerelor trebuie folosită la scară largă, în regim standardizat, cu o distribuție și sesiuni de *captură – recaptură* prestabilite. Acest tip de monitorizare nu este de interes major pentru gestionari și va fi dificil să li se ceară acestora implementarea unei astfel de metode, ca cerință derivată din contractul de gestionare.

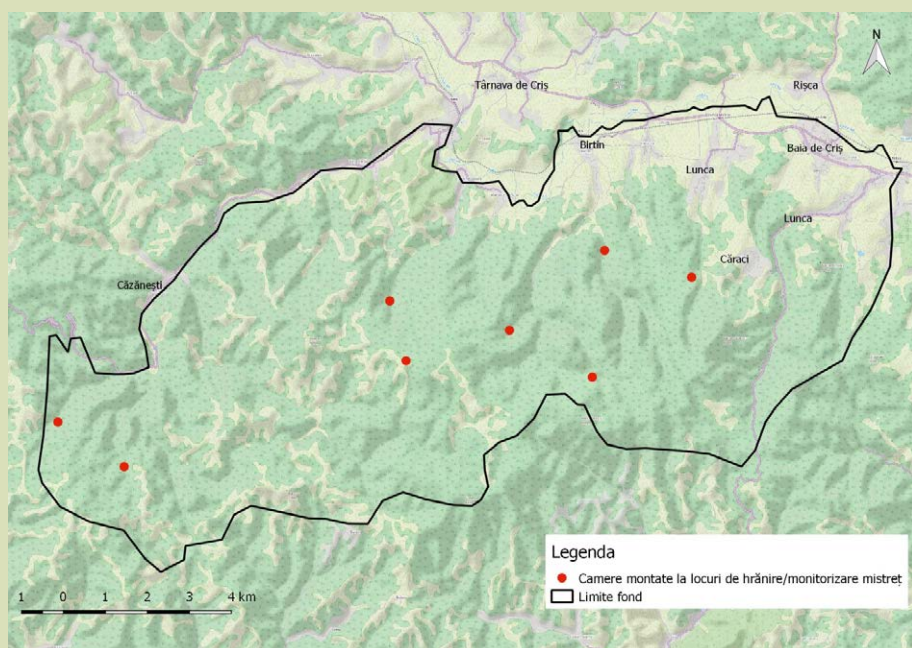
Cu toate acestea, există o serie de abordări care pot aduce un plus de informații valabile, prin *armonizarea practicii și resurselor gestionarilor fondurilor cinegetice și administratorilor siturilor Natura 2000*.

Propuneri și recomandări:

- Sincronizarea sesiunilor de monitorizare și folosirea resurselor în comun – camere și personal – pentru obiective punctuale.
- Prima acțiune care trebuie agreată este standardizarea și verificarea setărilor camerelor, cel puțin prin verificarea exactității datei calendaristice, setarea uniformă a tipului de înregistrare (foto, video, durată), numerotarea cu un ID unic a camerelor și cardurilor.
- A doua acțiune importantă este amplasarea camerelor și setarea unei sesiuni de monitorizare adecvate pentru obiectivul urmărit.

Exemplu de colaborare între gestionar și custode pentru **obiectivul monitorizării efectivului minim de porc mistreț pe fondul cinegetic**: prin folosirea în comun a resurselor (camere) și conjugarea eforturilor (amplasare, colectarea, despuieră datelor și analiza informației), a fost posibilă monitorizarea simultană a tuturor hrăniturilor pentru mistreți pe intervale de timp care să elimine posibilitatea „contabilizării” aceluiași exemplare la mai multe puncte de hrănire.

Repetarea sesiunilor în perioade relevante pentru specie (legate de biologie, dar și de managementul cinegetic - înainte și după sezonul de vânatoare) poate genera informații relevante în privința ratei reproductive, a impactului vânătoriei, respectiv al prădării naturale sau al bolilor.

Un alt exemplu de colaborare a fost folosirea în comun și sincronizarea resurselor pentru două obiective – **monitorizarea zonelor susceptibile la braconaj și a rutelor de deplasare ale lupilor.**

Drumurile forestiere și cele de coastă au fost identificate ca zone relevante pentru ambele obiective astfel că prin monitorizarea combinată a putut fi determinat cu o mai mare precizie

numărul minim de indivizi din haitele de lupi rezidente: 6 față de 14 raportați oficial în una dintre situații (foto stânga) și 8 față de 10 cât estimase inițial gestionarul într-o altă situație (foto dreapta).

În aceste situații recomandăm setarea camerelor pentru înregistrare video cu durata de minim 30 secunde, pentru a putea surprinde toți membrii haitei.

Pentru **coridorul ecologic Apuseni-Meridionali**, folosind camerele foto-video se pot obține informații utile în **evaluarea funcționalității elementelor de habitat specifice zonelor componente.**

Astfel, o caracteristică importantă a **zonelor centrale** pentru urs este existența zonelor bârloguri, care, în anumite situații pot reprezenta și puncte de concentrare a indivizilor de pe suprafețe mai mari decât cea a fondului cinegetic respectiv.

În zonele de **recolonizare naturală** (Munții Codru – Moma), colaborarea cu gestionarii a dus la confirmarea prezenței ursului și la colectarea de informații despre indivizii prezenți în zonă.

În **zonele critice ale coridoarelor**, cum sunt podurile verzi, viaductele și tunelurile, camerele foto-video sunt un instrument esențial pentru monitorizarea trecerilor, a comportamentului animalelor, dar și a prezenței altor factori care pot influența funcționalitatea pasajelor.

Prin monitorizarea cu camere a zonelor de bârloage identificate de gestionar și administratorul ariei naturale protejate a fost posibilă identificarea numărului minim de urși care ierneză în zonă, dar se pot obține și informații importante despre indivizi – data intrării și ieșirii din bârlog, starea fiziologică, numărul de pui fătați etc.

Instalarea camerelor în zone de recolonizare în care existau informații despre prezența constantă a ursului chiar dacă aceasta nu este raportată oficial, a certificat prezența speciei și poate duce la obținerea de alte date relevante – categoria de vârstă, sexul, frecvența apariției aceluiași indivizi.

Camerele foto pot confirma folosirea de către urs a ecoductelor din coridorul Apuseni – Meridionali, chiar și a celor amplasate în afara arealului permanent al speciei – ecoduct Brănișca).

7. Monitorizarea populațiilor speciilor de interes cinegetic

Dezvoltarea unei biblioteci de imagini și a unei baze de date cu informațiile obținute din înregistrările camerelor foto-video.

O problemă importantă o constituie gestionarea volumului mare de date colectate cu camerele (fotografii și video) și utilizarea eficientă a informațiilor surprinse. Pe de o parte, pentru entitățile mici (gestionari, administratori de arii protejate) însăși asigurarea spațiului de stocare poate fi problematică, nemaivorbind de extragerea informațiilor relevante prin analiza fiecărei fotografii / video și introducerea observațiilor într-o bază de date.

Efortul necesar pentru această etapă este semnificativ, astfel că pentru monitorizarea la nivel regional sau național, dezvoltarea de protocoale, standarde de lucru și echipe suport este critică și trebuie să includă și module-suport pentru colectarea datelor pe fonduri cinegetice și arii protejate, ca parte a planurilor de monitorizare.

Toate fondurile cinegetice și siturile Natura 2000 din *arealul potențial* al speciilor (nu doar cele care au declarat prezența speciilor) trebuie să constituie zona de monitorizare. Monitorizarea specifică a elementelor obligate de trecere peste infrastructură trebuie inclusă obligatoriu în planurile de monitorizare naționale și regionale pentru urs și lup.

Susținerea logistică și financiară

Pentru implementarea cu succes la nivel local a modulelor de monitorizare relevante pentru un plan național, asigurarea resurselor materiale (camere, carduri, acumulate) și compensarea efortului personalului și instruirea acestuia este obligatorie. Un factor foarte important în acest context este probabilitatea foarte mare de furt / distrugere a camerelor în teren, fapt ce nu poate fi imputat entităților (gestionari, administratori de arii protejate) contractate pentru monitorizare.

Asigurarea cadrului legislativ adecvat

Cel mai important aspect care trebuie soluționat pentru implementarea unui plan de monitorizare cu camere foto-video este cadrul legislativ care reglementează instalarea acestor dispozitive, accesul și prelucrarea datelor, care în acest moment este restrictiv.

În cadrul proiectului TRANSGREEN, un ghid de monitorizare a pasajelor de pe infrastructura de transport a fost elaborat și adaptat specificului regiunii Carpatice.

Pentru monitorizarea lupilor, este recomandat ca de la punctul de interceptare a urmei pârtie, să fie urmărită aceasta și să se părăsească transecta. Acest fapt este necesar pentru a identifica cu exactitate numărul indivizilor, în zonele unde aceștia nu mai calcă unul pe urma celuilalt (foto dreapta).

Cu această ocazie pot fi identificate și puncte unde lupii își marchează teritoriile, animale doborâte și se pot recolta probe pentru analize genetice sau de dietă.

A3. Metoda transectelor

Metoda folosită în mod tradițional este cea a transectelor pe zăpadă, prin care, parcurgând un anumit traseu predefinit, operatorul înregistrează numărul urmelor care trec de o parte și de alta a transectei. La finalul acțiunii, pentru carnivorele mari se face o analiză a posibilelor înregistrări multiple și acestea se elimină.

O problemă generală a acestei metode este că, în ultima perioadă, perioada cu zăpadă propice derulării acțiunilor, s-a redus considerabil și nu se mai suprapune peste perioadele de monitorizare oficiale, iar pentru speciile de carnivore în zonele de trecere sau de prezență sezonieră este nevoie să se apeleze la adaptarea metodei.

În zonele de trecere obligată, se pot amenaja sectoare de monitorizare pe substrat de nisip, respectiv mini-transecte pe sau în apropierea pasajelor (foto sus).

În zonele cu strat de zăpadă extrem de redus, malurile râurilor pot fi folosite ca transecte și în timpul verii pentru verificarea tranzitării acestora de către animale în dispersie (foto sus).

A4. Colectarea de probe biologice

Analize genetice

În prezent metoda analizelor genetice pentru calibrarea estimărilor și pentru identificarea înruderii genetice, respectiv a conectivității / izolării populațiilor a devenit din ce în ce mai accesibilă, precisă și utilizată. Probele care pot fi colectate în teren sunt excremente, urină, păr sau țesut. Procedura de recoltare nu este complicată însă necesită atenție în respectarea modului de prelevare, depozitare și înregistrare a datelor.

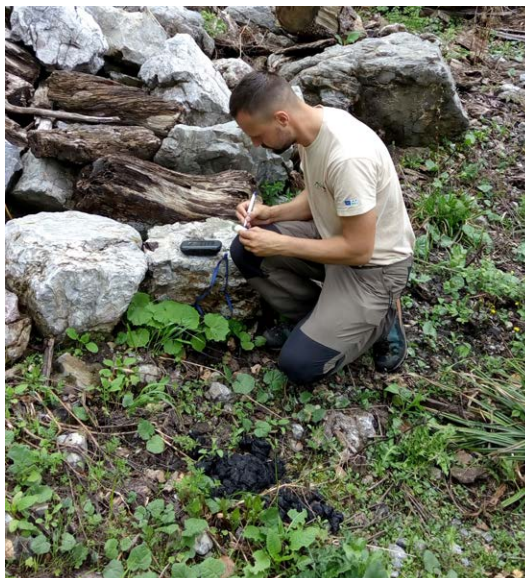
Atât gestionarii cât și administratorii siturilor Natura 2000 au participat la colectarea probelor din teren, deci metoda poate fi aplicată la această scară pentru colectarea de excremente și țesut. Colectarea de urină sau probe de păr este mai dificilă și probabil ar trebui luată în considerare deocamdată doar ca metodă cu caracter de cercetare / de calibrare.

Monitorizarea la o scară regională sau națională presupune colectarea unui număr mare de probe pentru a asigura un eșantionaj relevant de probe din care ADN-ul a fost secvențiat cu succes. Recomandăm ca în cazul aplicării la o scară mare, protocoalele să precizeze modul de colectare pentru a asigura și reprezentativitatea raportat la populație – practic, este de evitat colectarea doar din zonele unde rata de colectare este mare (de exemplu, hrănitori pentru urs), dar unde este posibil să nu fie surprins un eșantionaj reprezentativ.

Studii de dietă și boli

Analizele de dietă pe fecalele de lup au fost privite cu interes de gestionari pentru că relevă spectrul speciilor-pradă a haitelor rezidente în sezoane diferite. Din studiul derulat în proiectul WOLFLIFE au rezultat concluzii interesante, atât în privința ponderii speciilor sălbatice raportate la cele domestice, cât și la ponderea surprinzător de mare a câinilor în dieta lupului.

În condițiile în care gestionarea problemei câinilor hoinari și a câinilor de la stâne este importantă atât pentru gestionari, cât și pentru administratorii siturilor Natura 2000, recomandăm derularea unor studii-pilot care să analizeze dieta și spectrul de boli în populația locală de lupi și de câini, pentru a releva impactul câinilor asupra faunei de interes cinegetic prin prădare și asupra lupului, prin competiție la hrană, prădare și transmiterea de boli. Gestionarii au privit cu interes o propunere de colaborare pe această temă.

Procedura de prelevare a probelor pentru analize genetice.

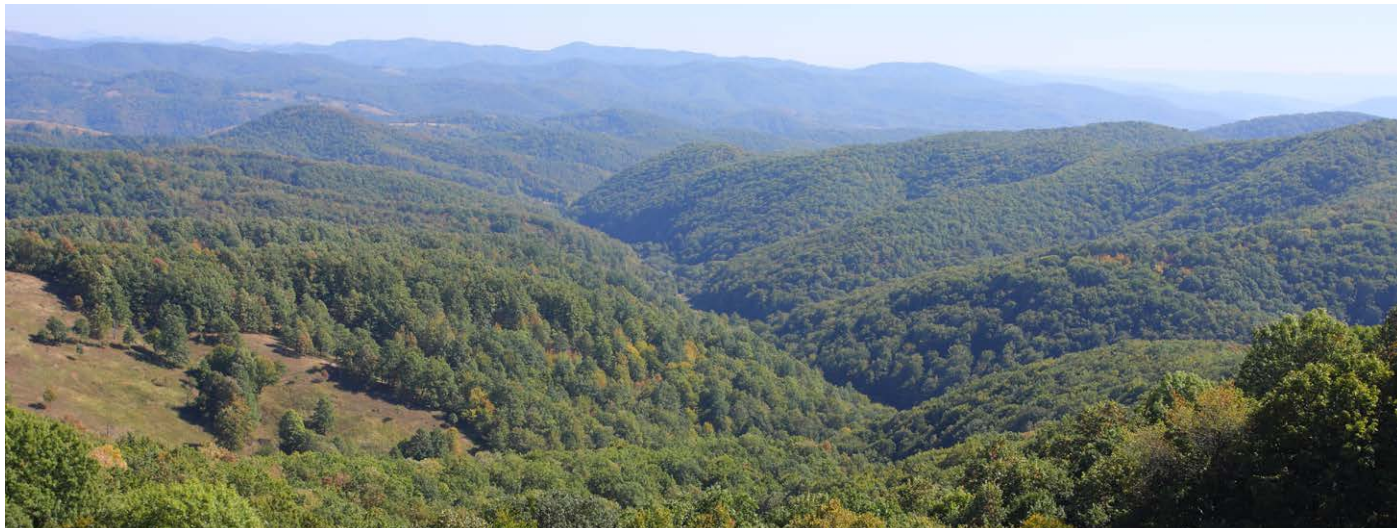

Prelevarea excrementelor de lup pentru analize genetice (foto stânga). Analiza dietetică a dietei este un argument important pentru o mai bună gestionare a problemei câinilor hoinari (foto dreapta), având în vedere impactul acestora asupra speciilor de interes cinegetic.

Alte metode de monitorizare.

Metoda wolf-howling a fost privită cu interes de gestionari, fiind o metodă nouă, dar având în vedere limitările de logistică, aplicabilitatea și rezultatele obținute în urma testării pe un fond cinegetic sau chiar pe mai multe fonduri cinegetice vecine dintr-o arie protejată, informațiile noi aduse nu au fost relevante. Recomandăm continuarea aplicării ca metodă de cercetare, cu dezvoltarea mai detaliată a procedurilor de lucru și interpretare.

Propuneri și recomandări

Considerăm ca fiind foarte important ca rezultatele și concluziile metodelor de monitorizare care presupun analiza „externă” a datelor să fie transmise gestionarilor și administratorilor de arii protejate și discutate cu aceștia pentru a asigura continuarea implicării și *feed-back*-ul lor. Toate metodele prezentate pot beneficia de standardizarea colectării directe în mod digital (aplicații mobile și formulare electronice) și de transfer online către baze de date dedicate.

În urma implementării demonstrative a acțiunilor de monitorizare, în corelație cu rezultatele celorlalte acțiuni din cadrul proiectului LIFE Connect Carpathians, am selectat propuneri și recomandări de ordin practic, care pot fi luate în considerare la elaborarea / dezvoltarea / operaționalizarea programelor și planurilor relevante, la nivel național, regional și local, respectiv programe de dezvoltare rurală, planuri de acțiune pentru speciile-țintă, planuri de management cinegetic, planuri de management ale siturilor Natura 2000.

1. **Asigurarea implicării active a gestionarilor fondurilor cinegetice în monitorizarea și evaluarea speciilor-țintă**
 - a) Dezvoltarea unui sistem direct de cointerese a gestionarilor în monitorizarea speciilor. Mecanismele de cointerese pot fi următoarele:
 - Acordarea unui nivel de intervenție în populațiile de urs și lup acolo unde situația o impune, conform reglementărilor legale;
 - Eliminarea unei părți din plata taxei de gestiune anuale proporțional cu implicarea în managementul speciilor;
 - Acordarea unor plăți compensatorii / subvenții pentru gestionarii care adoptă un management activ conservativ pentru speciile urs și lup, inclusiv pentru implementarea planurilor de management cinegetic armonizate cu planurile de management Natura 2000.
2. **Dezvoltarea și implementarea unor programe naționale / regionale de monitorizare standardizate, cu implicarea gestionarilor fondurilor cinegetice și administratorilor ariilor protejate. Programele trebuie să includă:**
 - a) O componentă de creșterea a capacității (instruire / dotare) și standardizare;
 - b) Informatizarea procesului de la colectare, la construirea bazelor de date și verificarea acestora (inclusiv pentru datele colectate de gestionari conform contractelor de gestionare);
 - c) Colectarea / sincronizarea cu datele colectate din alte surse – pagube / atacuri, braconaj, mortalitate accidentală, observații ocazionale, date din proiecte de cercetare (de ex. telemetrie);
 - d) Acoperirea tuturor zonelor identificate ca fiind favorabile pentru specii, coridoarele ecologice și cu precădere trecerile obligate peste infrastructura de transport (nu numai arealul „oficial”).

8. Analiza de risc și măsuri de prevenire a conflictelor dintre om și animalele sălbatice

Conflictele cu speciile de carnivore mari au fost identificate ca o presiune sau amenințare în Planul național de acțiune pentru conservarea populației de urs brun din România, în Planul național de acțiune pentru lup, în Planurile regionale de acțiune pentru lup și urs în coridorul Apuseni – Meridionali, dar și în majoritatea siturilor Natura 2000 care protejează specii de carnivore mari.

Conflictele apar cu precădere în sectorul agricol (creșterea animalelor, apicultură, livezi, culturi agricole), cinegetic (prădare naturală, consumarea hranei alocate mistreților), silvicultură (vătămarea arborilor), dar pot căpăta și aspectul unor situații de urgență care pun în pericol viața, integritatea corporală sau bunurile oamenilor.

Gestionarea eficientă a conflictelor prin prevenție și compensarea pierderilor este agreată ca o măsură de conservare a speciilor de carnivore mari, având în vedere că în lipsa acesteia, atitudinea negativă a populației de accentuează, scade toleranța pentru aceste specii, aspect care conduce la favorizarea braconajului.

Trebuie subliniat faptul că și conflictele cu alte specii – în principal cu porcul mistreț – au un impact asupra speciilor de carnivore, braconajul cu lațuri sau otravă la această specie poate afecta carnivorele mari ca „victime colaterale”.

A. Analiza de risc.

Recomandăm ca acțiunile de prevenire a conflictelor să se bazeze pe o analiză de risc derulată în colaborare între administratorii ariilor protejate și gestionarii fondurilor cinegetice.

Principalele obiective ale analizei de risc sunt următoarele:

- înțelegere situației locale privind conflictul dintre oameni și carnivore;
- identificarea soluțiilor pentru prevenirea conflictelor cu animalele sălbatice;
- cunoașterea reciprocă și dezvoltarea unei relații pozitive cu agricultorii / crescătorii de animale, în timpul procesului de analiză.

Analiza va cuprinde următoarele capitole:

- identificarea tipurilor de conflict;
- identificarea principalelor zone de conflict potențial cu animalele sălbatice (carnivorele mari, porc mistreț, ...);
- aprecierea probabilității de apariție a conflictelor și estimarea nivelului acestora.

Propunem ca **alegerea măsurilor și planificarea intervențiilor** să aibă la bază următoarele criterii rezultate din analiza de risc:

- probabilitatea apariției
- impactul economic
- impactul emoțional
- impactul asupra siguranței personale (real sau perceput ca atare).

În acest context, este foarte importantă și o analiză repetată a percepției, atitudinii și cunoștințelor membrilor comunităților locale și ai altor factori de interes. Recomandăm ca cel puțin o dată la cinci ani să se facă sondaje de acest tip conduse de entități specializate neutre (institute, universități etc.) după proceduri dezvoltate deja ca modele de bune practici, pentru a asigura compatibilitatea datelor și analiza comparativă.

Recomandăm ca etape ale analizei de risc, următoarele:

Etapa I:

Colectarea datelor cu privire la raportările oficiale de pagube cauzate de animalele sălbatice la animalele domestice și culturile agricole.

Etapa a II-a:

Discuții structurate cu administratorii ariilor protejate, primării, agricultori, ciobani și apicultori din zonă.

Analiza riscului trebuie să conducă la identificarea **tipurilor zonelor de conflict** care vor fi reprezentate pe **hărți de risc** sezoniere.

B. Soluții și măsuri de reducere a conflictului om - animale sălbatice

Soluțiile de reducere a conflictelor sunt de **sprijin** (instruire cu privire la cele mai bune practici, constatarea și despăgubirea pagubelor, subvenții / facilități pentru achiziția de sisteme de prevenție sau câini de pază), **preventive** (implementarea de măsuri de pază, prevenție și îndepărtare) și **reactive** (intervenții specifice în situații de urgență). Pentru a fi eficiente, soluțiile trebuie integrate și măsurile implementate în cadrul unui **plan de acțiune** la care să participe toți factorii interesați.

Din cadrul măsurilor de **sprijin** recomandate, menționăm:

Scopul discuțiilor este de a răspunde la următoarele întrebări:

- Care este natura activităților agricole? (Tipul de animale / dimensiunea turmelor / cirezilor / a terenurilor cultivate;
- Care sunt dimensiunea și intensitatea conflictului dintre oameni și animalele sălbatice?
- Care este impactul actual al conflictului dintre oameni și animalele sălbatice?
- Ce tehnici de creștere a animalelor sau de gestionare / pază a efectivelor de animale se folosesc în prezent de către agricultori pentru diminuarea acestui conflict? (Cum își protejează agricultorii în prezent turmele / culturile de animalele sălbatice; sunt aceste metode sunt eficiente?).

Un exemplu de formular de colectare a informațiilor în urma discuțiilor este prezentat mai jos:

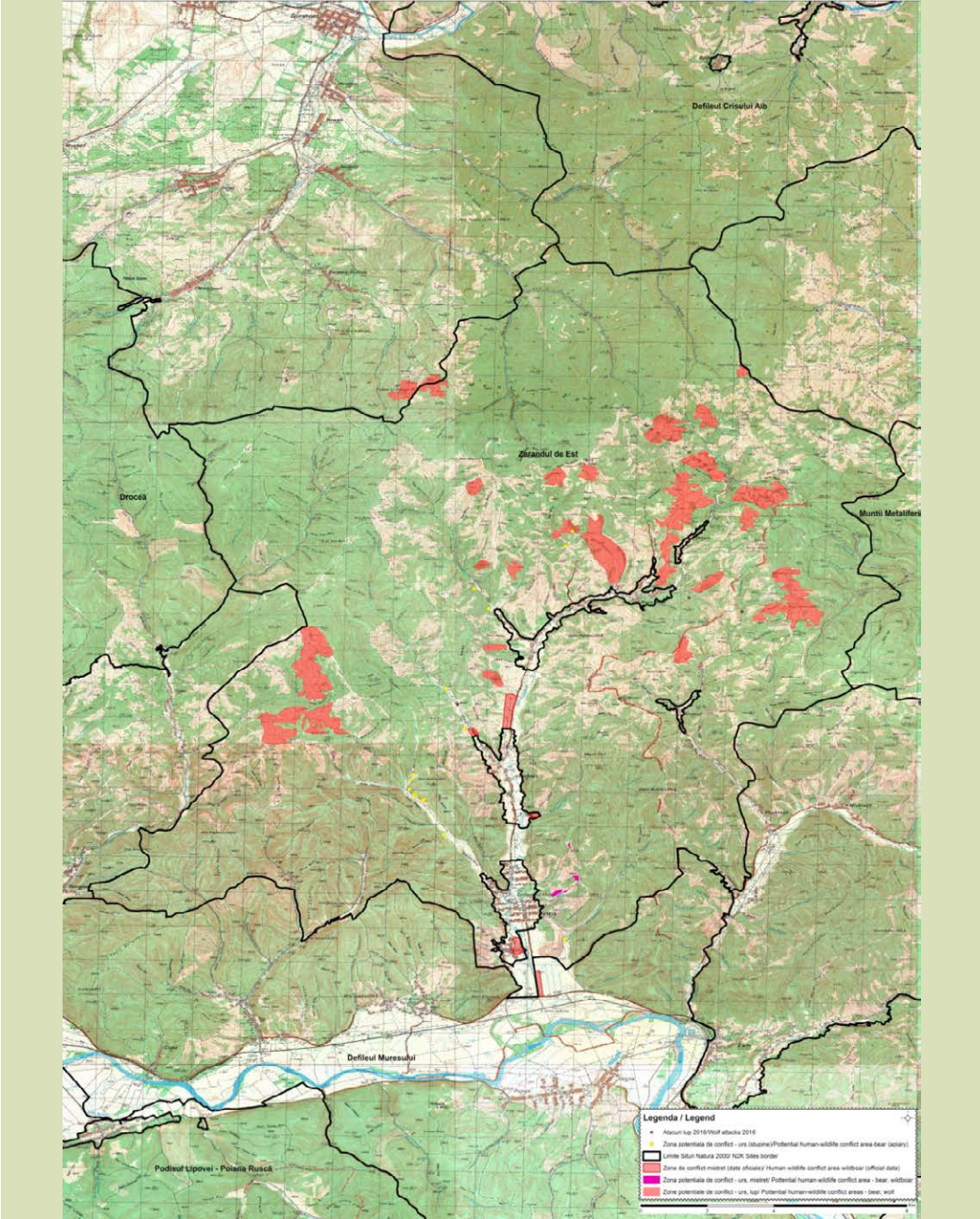
Zootehnie / valori (nr)				Agricultură / valori (suprafață ha)			
Subzistență (S)	oi: 1 – 20	Gospodărie cu surplus (G+)	oi: 20 – 100	Subzistență (S)	porumb: 0,01 – 0,30	Gospodărie cu surplus (G+)	porumb: 0,30 – 1
	vaci: 1 – 3		vaci: 3 – 10		rădăcinoase: 0,01 – 0,20		rădăcinoase: 0,20 – 0,50
	capre: 1 – 15		capre: 15 – 30		păioase: 0,01 – 0,30		păioase: 0,30 – 1
	porci: 1 – 3		porci: 3 – 10		livezi: 0,01 – 0,15		livezi: 0,15 – 0,50
	cai / măgari: 1 – 2		cai / măgari: 2 – 5				
	albine 1 – 10		albine: 10 – 30				
Fermă mijlocie (FM)	oi: 100 – 300	Agricultură intensivă (AI)	oi: peste 300	Fermă mijlocie (FM)	porumb: 5 – 20	Agricultură intensivă (AI)	porumb: peste 20
	vaci: 11 – 30		vaci: peste 30		rădăcinoase: 5 – 10		rădăcinoase: peste 10
	capre: 30 – 300		capre: peste 300		păioase: 1 – 25		păioase: peste 25
	porci: 10 – 50		porci: peste 50		livezi: 1 – 5		livezi: peste 5
	cai / măgari: 5-10		cai / măgari: peste 10				
	albine: 30 – 100		albine: peste 100				

Paza								
Construcție permanentă	Prezenta	DA	Gard de plasă	Eficient	BE	Câine	Prezent eficient	CE
	Absenta	NU		Discutabil	BD			
Om	Prezent	DA		Ineficient	BI		Prezent discutabil	CD
	Absent	NU		Absent	NU			
Gard tradițional	Eficient	AE	Gard electric	Eficient	EE	Prezent ineficient	CI	
	Discutabil	AD		Discutabil	ED			
	Ineficient	AI		Ineficient	EI	Absent	NU	
	Absent	NU		Absent	NU			

8. Analiza de risc și măsuri de prevenire a conflictelor dintre om și animalele sălbatice

Tipuri zone potențiale de conflict	Animalele sălbatice care pot produce pagube
Stâne de oi	lup, urs
Vaci care pășunează liber fără pază, sau care pășunează pe pășuni împrejmuite cu gard electric fără pază / câini de pază	lup, urs
Livezi (îngrijite / abandonate)	urs, mistreț
Culturi agricole (porumb, cartofi, cereale, legume)	mistreț , bursuc, cervide
Stupine	urs
Sălașe/case+livadă+grădină	urs, mistreț, cervide
Pășuni / fânețe	mistreț

Exemplu de tipologii ale zonelor potențiale de conflict

Exemplu de hartă de risc

Întrunire cu agricultorii pentru prezentarea pașilor care trebuie urmați în vederea despăgubirii pagubelor, precum și prezentarea unei instalații de gard electric; au fost prezente componentele ce compun un gard electric, modul de montaj și întreținere, precum și costurile de achiziție.

Participare la acțiuni alături de comisia de constatare și evaluare a pagubelor convocată de către primărie, la constatarea pagubelor cauzate de mistreți în culturile de porumb.

Documentarea cazului și sprijinirea fermierilor păgubiți să depună cereri scrise la primărie pentru constatarea pagubelor în vederea acordării despăgubirilor.

Pagube cauzate de urs la stupine pe fond cinegetic care nu are specia inclusă în fișa fondului (foto sus);

Documentarea și verificarea semnalării unui atac al lupilor la o stână de oi (foto jos).

8. Analiza de risc și măsuri de prevenire a conflictelor dintre om și animalele sălbatice

Testarea alicării de substanțe olfactive repelente pe terenuri unde instalarea de garduri nu este fezabilă

Instalarea de garduri electrice și instruirea proprietarilor pentru utilizarea acestora.

- Conștientizarea agricultorilor / crescătorilor de animale cu privire la îmbunătățirea tehnicilor și măsurilor de pază;
- Informarea agricultorilor cu privire la pașii și modalitatea de acordare a despăgubirilor, ca urmare a pagubelor produse de animalele sălbatice.

Ca măsuri de **prevenire** a pagubelor, menționăm:

- Gardurile electrice
- Repelenții olfactivi
- Câinii de pază din rase tradiționale – Ciobănesc Românesc.

Ca măsuri de **reactive**, menționăm:

- Intervențiile rapide în situații cu pagube semnificative;
- Intervenții în situații speciale / de urgență care pun în pericol viața, integritatea corporală sau bunurile persoanelor.

Donarea de câini din rase tradiționale de pază (foto dreapta); gardurile și câinii au fost acordați în custodie gratuită fermierilor în vederea sprijinirii acestora pentru respectarea obligațiilor ce le revin conform HG 1679 / 2008, ca măsuri demonstrative în cadrul proiectului LIFE Connect Carpathians.

Intervenție rapidă în cadrul proiectului LIFE Connect Carpathians cu amplasarea a 13 garduri electrice pentru protejarea stupinelor în urma atacurilor de urs la stupine într-o zonă de coridor (foto sus), urmată de sprijinirea apicultorilor pentru primirea despăgubirilor și monitorizarea zonei.

Intervenția echipei proiectului LIFE Connect Carpathians împreună cu gestionarul fondului cinegetic pentru capturarea și relocarea unui urs din zonă locuită.

Propuneri și recomandări

În urma analizelor de risc și a implementării demonstrative a măsurilor de prevenire a conflictelor, în corelație cu rezultatele celorlalte acțiuni din cadrul proiectului LIFE Connect Carpathians, am selectat propuneri și recomandări de ordin practic, care pot fi luate în considerare la elaborarea / dezvoltarea / operaționalizarea programelor și planurilor relevante, la nivel național, regional și local, respectiv programe de dezvoltare rurală, planuri de acțiune pentru speciile-țintă, planuri de management cinegetic, planuri de management ale siturilor Natura 2000.

1. **Creșterea capacității autorităților, informarea factorilor interesați și gestionarea eficientă a informațiilor**
 - a) Dezvoltarea unui program eficient de informare a fermierilor;
 - b) Instruirea responsabililor de la nivelul primăriilor;
 - c) Dezvoltarea unui sistem electronic și a unei baze de date unitare și transparente care să permită reclamarea pagubelor și urmărirea situației dosarelor, până la finalizarea plăților;
 - d) Instruirea specialiștilor cu privire la identificarea speciilor-problemă (carnivore), inclusiv prin folosirea tehnicilor moderne (analiza ADN);
 - e) Constituirea grupurilor de lucru locale formate din reprezentanți ai factorilor interesați pentru elaborarea, analiza și revizuirea planurilor de acțiune pentru prevenirea și reducerea conflictelor.
 - Zonele unde este permisă / unde este restricționată amplasarea gardurilor electrice tip-barieră trebuie evidențiate atât în Planurile de management ale siturilor Natura 2000 cât și în Planurile de management cinegetic.
2. **Creșterea rolului administratorilor de arii protejate în procedura legală de evaluare, pentru creșterea operativității.**
 - a) Dezvoltarea și operaționalizarea la nivel local a unui set de măsuri de management adecvat care să prevină conflictele;
 - b) Agreerea unui set de măsuri și practici unitare pentru siturile Natura 2000 care vizează specii de carnivore mari – inclusiv condiții de management adecvat pentru terenuri forestiere și agricole, zootehnie etc.;
 - c) Includerea în viitoarele planuri de management cinegetic a obiectivelor, măsurilor, acțiunilor și indicatorilor relevanți pentru prevenirea și reducerea conflictelor cu specificarea responsabilităților și obligațiilor gestionarilor de fonduri cinegetice;
 - d) Armonizarea analizei de risc și dezvoltarea unor planuri de acțiune (preventive și reactive) integrate pentru prevenirea și reducerea conflictelor, la nivel de sit Natura 2000 și fond cinegetic;
3. **Finanțarea prin programe naționale a măsurilor eficiente de prevenire și reducere a conflictelor cu susținerea practicilor adecvate de management al terenurilor, șeptelului, stupinelor, deșeurilor menajere**
 - a) Dezvoltarea unui program la nivel național care să vizeze susținerea fermierilor pentru achiziționarea și folosirea măsurilor adecvate de prevenire și reducere a conflictelor, inclusiv managementul adecvat al terenurilor, șeptelului, stupinelor.
 - Programul va viza arealul carnivorelor mari (respectiv toate zonele favorabile carnivorelor, inclusiv coridoarele și nu numai arealul „oficial” rezultat din raportările de pe fonduri cinegetice);
 - Măsurile vor fi voluntare (aplicate cu acordul proprietarilor), dar condiționate de implementarea unui set de bune practici, inclusiv de pază și prevenție adecvate, cu verificarea acestora și în corelație cu măsurile de management / conservare din planurile de management ale ariilor naturale;
 - Cuantumul plăților trebuie să facă soluțiile de prevenire (garduri electrice, câini specializați) accesibile fermierilor și să compenseze respectarea condițiilor de

- management adecvat, astfel încât fermierii din arealul carnivorelor mari să rămână competitivi din punct de vedere economic;
- Sprijinirea dezvoltării de canise pentru câini din rasa Ciobănesc Românesc Carpatin, cu asigurarea colaborării cu asociațiile chinologice și obținerea certificatelor de pedigree pentru fiecare exemplar;
 - Sprijinirea stânelor model, ca locație de adaptare a câinilor la mediul specific, și de promovare și instruire a crescătorilor de animale, transferul către aceștia a câinilor în grupuri de minim 3 pui, instruirea pentru îngrijirea acestora, monitorizarea și facilitarea celor mai bune practici de selecție și conservare a rasei în vederea obținerii unor produși conformi din punct de vedere al standardului rasei; Studii de monitorizare a comportamentului rasei Ciobănesc Românesc Carpatin, comparativ cu alte rase sau metiși și promovarea concluziilor;
 - Promovarea / susținerea produselor locale rezultate cu respectarea condițiilor impuse de program / planurile de management Natura 2000;
 - Programul va include măsuri adresate proprietarilor, primăriilor și companiilor care gestionează gunoiul menajer și deșeurile de origine animală, pentru implementarea măsurilor de bune practici care să prevină / reducă conflictele.
- 4. Susținerea unui management cinegetic armonizat**
- a) Includerea în viitoarele planuri de management cinegetic a analizelor care să susțină compensarea efortului, costurilor sau restricțiilor suplimentare ale gestionarilor fondurilor cinegetice cu carnivore mari;
 - Analiza trebuie să ia în calcul cel puțin implicarea gestionarului în prevenirea și reducerea conflictului cu carnivorele mari, intervenții speciale (inclusiv relocare, recoltare), prădarea naturală, surplusul de hrană complementară, zone exceptate de la vânătoare (puncte critice de concetivitate), zone exceptate de la practicarea goanelor. În baza obligațiilor asumate prin planul de management se poate calcula o corecție a tarifului de gestionare care să compenseze obligațiile suplimentare ale gestionarilor.
- 5. Operaționalizarea echipelor pentru intervenții rapide în situații de urgență, cel puțin la nivel de regiune.**
- a) Creșterea capacității autorităților responsabile pentru intervenții în situații speciale cauzate de carnivorele mari (în special urs);
 - b) Dezvoltarea procedurilor de lucru și a planurilor regionale de intervenție;
 - c) Asigurarea prin proiecte de implementare a planurilor de acțiune pentru lup și urs a unor rezerve de garduri electrice la dispoziția administratorilor siturilor Natura 2000 și gestionarilor fondurilor cinegetice, pentru intervenții rapide;
 - d) Reglementarea responsabilităților în cazul intervențiilor în intravilan și pe fonduri cinegetice unde speciile nu sunt înregistrate în fișa fondului;
 - e) Includerea în Planurile de management cinegetic și ale siturilor Natura 2000 a procedurilor de lucru în situațiile de urgență generate de urs, inclusiv în zonele cu prezență temporară a speciei și în intravilan;
 - f) Operaționalizarea translocărilor pe același fond cinegetic și reglementarea interzicerii relocării pe alte fonduri cinegetice a exemplarelor-problemă;
 - g) Reglementarea relocării și monitorizării exemplarelor neproblematic capturate / eliberate din capcane de pe fonduri cinegetice unde prezența nu este constantă;
 - h) Facilitarea dezvoltării / sprijinirea sanctuarelor pentru animale sălbatice în vederea eliberării ulterioare în sălbăticie, cu reglementarea protocoalelor de lucru;
 - i) Facilitarea dezvoltării / sprijinirea centrelor de menținere în captivitate a animalelor care nu pot fi eliberate în sălbăticie, cu reglementarea protocoalelor de lucru și cu obligativitatea îndeplinirii rolului educativ pentru public și științific, cu interzicerea înmulțirii animalelor captive;
 - j) Includerea în prevederile legale a unor prevederi care să includă despăgubirea pentru pagubele cauzate de urs omului – atacuri directe (răniri, invaliditate, deces), morale și ale bunurilor acestuia (clădiri, anexe, autoturisme, echipamente etc.);
 - k) Constituirea de grupuri de lucru regionale și naționale care să analizeze problematica conflictelor și să asigure o comunicare adecvată.

9. Analiza de risc și măsuri de prevenire și combatere a braconajului

Braconajul a fost identificat ca o presiune sau amenințare în Planul național de acțiune pentru conservarea populației de urs brun din România, în Planul național de acțiune pentru lup, în Planurile regionale de acțiune pentru lup și urs în coridorul Apuseni–Meridionali, dar și în majoritatea siturilor Natura 2000 care protejează specii de carnivore mari.

Braconajul poate ținti direct speciile de carnivore (ca reacție la atacuri sau pentru trofee și carne în cazul ursului) sau speciile-pradă, caz în care afectează resursa trofică naturală a carnivorelor. Când sunt folosite lațuri, carnivorele mari pot fi „victime colaterale”, atunci când sunt vizate alte specii.

Măsurile de prevenire și combatere a braconajului trebuie să se bazeze pe o serie de date-suport, inclusiv istoricul criminogen al zonei care să permită identificarea **cauzelor și tipologiilor** braconajului, și pe o analiză a **situațiilor, perioadelor și zonelor de risc**.

Analiza trebuie să ia în calcul în cazul fondurilor cinegetice care se suprapun peste o arie protejată, recomandăm ca această analiză să se facă în colaborare cu administratorul / custodele acesteia, astfel încât analiza să surprindă o suprafață mai mare decât cea a fondului cinegetic. Și în acest context, subliniem importanța dezvoltării de structuri ale autorităților cu responsabilități în combaterea braconajului cu **competență teritorială extinsă** (pe minim 3 județe), precum cele create de Jandarmeria Română în cadrul proiectului LIFE Connect Carpatians, și recomandăm extinderea acestei abordări la nivelul întregii țări.

Planurile de pază la nivelul fondurilor cinegetice pe care gestionarii au obligația să le elaboreze vor beneficia de analize de risc mai aprofundate, adaptate specificului fiecărui fond cinegetic, iar măsurile propuse vor fi adecvate și mai ușor de corelat și operaționalizat prin colaborarea dintre gestionarii vecini și autoritățile responsabile.

Propunem ca la baza măsurilor de prevenire și combatere a braconajului să stea **hărțile de risc** elaborate pentru diferitele **tipologii de braconaj** și pentru **perioade calendaristice relevante**.

Braconajul este definit în *Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic* ca tentativa sau acțiunea desfășurată în scopul dobândirii sau capturării vânatului, finalizată cu rezultat sau nu, cu încălcarea prevederilor prezentei legi.

Administratorul faunei cinegetice (M.A.P. prin structurile sale) organizează direct și coordonează activitatea de combatere a braconajului și are obligația să identifice, împreună cu gestionarul, măsuri specifice de combatere a braconajului.

Gestionarii fondurilor cinegetice sunt obligați, prin contractul de gestionare:

- să asigure paza fondului cinegetic cu cel puțin un paznic de vânătoare, avizat și dotat corespunzător, care să aibă atribuții principale în domeniul ocrotirii faunei de interes cinegetic, prevenirii și combaterii braconajului cinegetic;
- să acționeze cu toate mijloacele de care dispune, inclusiv la solicitarea justificată a administratorului, pentru prevenirea și combaterea actelor de braconaj;
- să facă demersurile legale necesare pentru soluționarea de către organele în drept a cazurilor de braconaj descoperite.

Conform *Legii 333/2003 republicată și HG 301/2012* cu completările și modificările ulterioare, gestionarul este obligat să întocmească planul de pază avizat de I.P.J.

Alți factori responsabili pentru prevenirea și combaterea braconajului sunt:

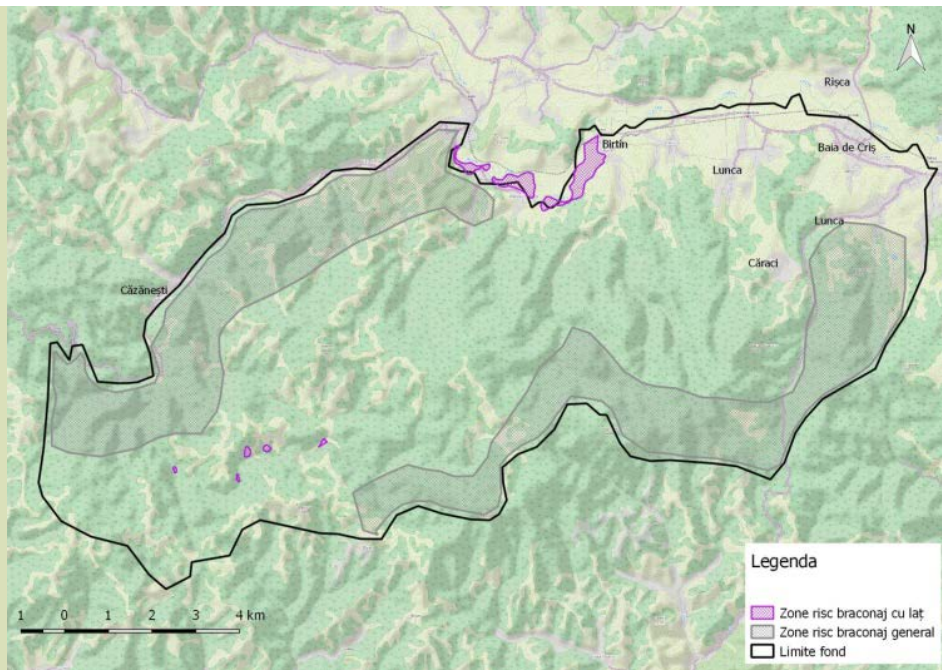
- Garda Forestieră
- Inspectoratul de Poliție Județean – Direcția Arme, Explozivi și Substanțe Periculoase
- Jandarmeria Română

Administratorii siturilor Natura 2000 au obligația să înștiințeze autoritatea responsabilă în termen de 24 de ore despre producerea oricărui eveniment ce a adus sau poate aduce prejudiciu capitalului natural și cultural.

Exemplul unei **hărți cu zone de risc** pentru două tipuri de situații, elaborată de gestionar împreună cu Jandarmeria Română și custodele unei arii protejate în cadrul proiectului LIFE Connect Carpathians.

Braconajul cu lațuri a fost asociat zonelor cu terenuri cultivate, iar riscul de braconaj cu arma a fost evaluat ca fiind crescut la „granițele” fondului cinegetic.

De remarcat este faptul că și gestionarii fondurilor cinegetice vecine au indicat aceleași zone de limită ca fiind sensibile pentru braconaj. În cazul prezentat, fondurile cinegetice vecine sunt în județe diferite, astfel că acțiunile eficiente au fost susținute de competența teritorială extinsă a echipajelor Jandarmeriei și de colaborare bună între autoritățile responsabile județene.

Baza modulară operativă din localitatea Zam a Jandarmeriei Române - IJJ Hunedoara, este una dintre cele două baze dezvoltate în cadrul proiectului LIFE Connect Carpathians și utilizate de Postul de Jandarmerie Montană Vața de Jos cu competență teritorială pe raza a opt județe, pentru acțiuni de prevenire și combatere a braconajului.

Tipuri de acțiuni recomandate

Toate acțiunile anti-braconaj au o componentă de prevenție, cu toate acestea, indiferent de contextul local, propunem separarea activităților în două categorii:

A. Prevenirea braconajului

Prevenirea vizează în principal acei actori care braconază mai ales pentru că nu asociază această activitate cu un risc personal (istoric, nu există o cauzistică locală care să demotiveze braconajul). În general cei care braconază sunt localnici, fermieri sau vânzători, dar, mai rar, este întâlnită și categoria de braconieri care „vizitează” un fond cinegetic unde riscul de a fi descoperiți este perceput ca fiind redus.

Astfel, putem denumi acest tip de activitate *braconaj reactiv* (în principal ca reacție la pagubele cauzate de animalele sălbatice și favorizat de riscul scăzut asociat braconajului).

Specificul comun al acestor categorii de braconieri este acela că, în momentul în care vor percepe un risc crescut asociat actelor de braconaj, vor renunța sau vor căuta alte zone sigure. Pe de altă parte, dacă măsurile anti-braconaj nu sunt eficiente, în timp, acest tip de braconaj poate evolua spre cea de-a doua categorie, a *braconajului activ*.

Tipurile de acțiuni specifice care pot fi desfășurate sunt: *reglementarea și monitorizarea accesului în teren, patrulările, verificările regulate și inopinate ale armelor înregistrate, transmiterea de mesaje în comunitate pentru inducerea suspiciunii reciproce în rândul braconierilor și menținerea unei stări de nesiguranță în rândul braconierilor.*

A1. Monitorizarea și controlul accesului cu autovehicule în teren

În practică, având în vedere fragmentarea proprietăților și multitudinea tipurilor de administrare, controlul accesului auto poate fi dificil în anumite situații. Măsurile care pot fi implementate în acest sens sunt:

- instalarea de **semne de atenționare** cu privire la accesul interzis circulației publice, la drumuri monitorizate video sau la zone incluse în arii protejate;
- instalarea **barierelor pe drumurile forestiere** este o acțiune importantă și recomandată care

poate fi realizată cu acordul proprietarilor / administratorilor de terenuri, aceștia având un interes comun în a nu permite accesul persoanelor străine. În practică, gestionarii fondurilor cinegetice, administratorii de fond forestier și administratorii ariilor protejate pot colabora pentru instalarea unor bariere rezistente la vandalizare.

Problema care trebuie urmărită, pe lângă amplasarea barierelor pe toate drumurile cu acces auto restricționat, este **eficiența** acestora în privința controlului accesului.

În practică, sunt multe situații în care barierele nu sunt închise după fiecare trecere, de exemplu, cele de pe drumurile forestiere folosite de echipele de muncitori care circulă frecvent spre / dinspre parchete și pentru aprovizionare.

Este de remarcat că eficiența barierelor scade semnificativ atunci când trebuie asigurat accesul personalului mai multor entități, aceste situații putând crea și suspiciuni în anumite circumstanțe.

Accesul autovehiculelor în fondurile cinegetice este reglementat prin LEGEA nr. 407 a vânătorii și a protecției fondului cinegetic:

Art.23, lit. I) – Se interzice circulația în scop de agrement, cu mijloace auto în afara căilor de circulație publică în fondurile cinegetice, fără acordul gestionarului;

Accesul autovehiculelor în fond forestier este reglementat prin **Codul Silvic al României** – LEGEA nr. 46/2008:

Art. 54 (1) – Accesul public în pădure este permis numai în zone amenajate și pe trasee marcate în acest sens. (2) Accesul public în fondul forestier național cu autovehicule, motociclete, ATV-uri sau mopede este interzis, cu excepția activităților sportive, de recreere și turism, care se pot practica numai cu acordul: a) șefului ocolului silvic, în cazul administrării; b) proprietarului, cu avizul șefului ocolului silvic, în cazul asigurării serviciilor silvice.

Accesul autovehiculelor în arii protejate, inclusiv situri Natura 2000, este reglementat prin ORDONANȚA DE URGENȚĂ nr. 57 din 20 iunie 2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, care interzice:

Art. 53, al. 2, lit. m) accesul neautorizat cu motociclete, ATV-uri, sănii cu motor, autoturisme sau alte tipuri de autovehicule, pe suprafața ariilor naturale protejate, în afara drumurilor publice, a drumurilor forestiere pe care accesul nu este interzis prin semne sau bariere și a terenurilor special amenajate și semnalizate în acest scop.

Exemple de situații, zone și perioade cu risc crescut de braconaj, recomandate ca suport pentru analiză în elaborarea planului de prevenire și combatere a braconajului

Situații / zone / puncte de risc	Principalele specii țintă	Tipuri / metode de braconaj
Culturi agricole – cartofi	Porc mistreț	Lațuri amplasate pe poteci, în garduri; pândă și braconaj cu arma, cu sau fără utilizarea farurilor.
Culturi agricole – porumb	Porc mistreț, urs, viezure, castor	Lațuri amplasate pe poteci, în garduri; pândă și braconaj cu arma. O metodă de reacție la distrugerea câmpurilor proaspăt însămânțate este folosirea de semințe otrăvite cu pesticid sau de otrăvă pentru rozătoare. Administrarea de hrană preferată de animale cu scopul de a atrage exemplarul din specia care produce paguba pe calea ferată, în tuneluri, drumuri etc. este o practică nouă și periculoasă inclusiv pentru oameni.
Culturi agricole – cereale, lucernă, legume	Cerb, căprior, urs	Lațuri amplasate pe poteci, în garduri; pândă și braconaj cu arma cu sau fără utilizarea farurilor. O metodă de reacție la distrugerea câmpurilor proaspăt însămânțate este folosirea de semințe otrăvite cu pesticid sau de otrăvă pentru rozătoare.
Livezi de pomi fructiferi	Urs, porc mistreț, cerb, căprior, iepure	Lațuri amplasate pe poteci, în garduri, pe pomi; pândă și braconaj cu arma.
Pajiști	Porc mistreț	Lațuri amplasate pe poteci, în garduri; pândă și braconaj cu arma, cu sau fără utilizarea farurilor.
Stupine în staționar	Urs	Lațuri amplasate pe garduri sau pe poteci.
Stupine în pastoral	Urs, porc mistreț, cerb, căprior.	Lațuri, arme de foc.
Stâne, grajduri izolate, animale nepăzite și turme de animale domestice	Urs, lup	Lațuri, capcane, otrăvirea cadavrelor sau pândă cu arma.
Cabane / vagoane ale muncitorilor forestieri	Mistreț, cerb	Lațuri amplasate pe trecători sau în zone improvizate de hrănire; pândă și braconaj cu arma, cu sau fără utilizarea farurilor. Pot fi folosite inclusiv hrănitorele, sărăriile sau observatoarele amenajate de gestionarii fondurilor cinegetice.
Cadavre de animale domestice sau sălbatice	Lup, urs, râs, vulpe, jder.	Pândă cu arma, lațuri, otrăvire.
Hrănitore, hrănitore improvizate pentru atragerea animalelor	Porc mistreț, urs, cerb, căprior	Pândă cu arma, lațuri pe cărările de acces; goane cu câini către zone cu lațuri.
Sărării	Cerb, căprior, capră neagră	Pândă cu arma, lațuri pe cărările de acces.
Observatoare	Porc mistreț, urs, cerb, căprior	Pândă cu arma
Zone de reproducere	Cerb	
Bârloage, vizuine	Urs, lup, râs	Lațuri, pândă cu arma sau capturarea puilor.
Zone de fătare, creștere a puilor	Porc mistreț	Goană cu câini
Pasaje obligate de trecere sau refugii	Toate speciile	Lațuri, pândă cu arma.
Câini hoinari, câini neînsoțiți, goane cu câini antrenați	Toate speciile	Câinii se pot organiza în haite și vâna singuri sau pot fi folosiți de braconieri pentru hăituirea și încercuirea animalelor sau gonirea spre lațuri a acestora.
Zonele periferice ale fondurilor cinegetice	Toate speciile	De regulă cu arma, inclusiv la far sau goane, cu sau fără câini. Aici inclusiv intervențiile în urma informațiilor primite sunt evitate, existând șansa să se descopere în teren că este vorba de o vânătoare legală desfășurată pe fondul vecin. În aceste situații, este necesară colaborarea și informarea reciprocă între gestionari.
Sărbătorile legale	Toate speciile	Pânde, utilizarea farurilor, goane cu câini.
Perioade propice	Toate speciile	Pânde, utilizarea farurilor.

9. Analiza de risc și măsuri de prevenire și combatere a braconajului

Perioadele de risc crescut	Observații
Primăvară – vară	Culturile de cartof pot fi atacate atât primăvara (după însămânțare), cât și pe parcursul verii, până la recoltare.
Primăvară – vară	Culturile de porumb pot fi atacate atât primăvara (după însămânțare, de către porcii mistreți), cât și pe parcursul verii, până la recoltare, cu precădere în perioada în care bobul de porumb este „în lapte”.
Primăvara, vara devreme	Toate culturile agricole pot fi folosite special pentru atragerea vânatului și facilitarea capturării cu lațuri sau prin împușcare.
În perioada de fructificație; primăvara pentru iepuri	
Primăvară – vară	Reducerea suprafeței de pajiști în zonele colinare și de munte din cauza succesiunilor naturale către pădure a condus în ultima perioadă la înregistrarea de pagube semnificative cauzate de porcii mistreți pe pajiști.
Tot timpul anului, cu precădere toamna, în perioada de hiperfagie	
În perioadele „de cules”	Concentrarea de stupine în pastoral aduce un risc suplimentar în zonele „de cules”, mai ales dacă sunt amplasate în / în apropierea pădurii. În plus, apicultorii veniți în pastoral reprezintă un risc pentru folosirea lațurilor.
Urs: primăvară – toamnă Lup: tot timpul anului	Riscul crește substanțial în lipsa măsurilor de pază și prevenție, a personalului pregătit și a pășunatului în pădure sau pe pășuni cu tufărișuri.
Tot timpul anului	De regulă braconajul este pentru consum propriu, dar în cazul echipelor de muncitori care staționează mai mult timp într-o zonă, braconierii pot fi atrași în rețele locale.
Tot timpul anului, dar mai ales iarna	Nădirea în apropierea cabanelor forestiere, sălașelor izolate, stânelor, dar și la locația unde sunt găsite cadavre.
Tot timpul anului, dar mai ales iarna	
Tot timpul anului, dar mai ales toamna	
Pentru cerb și căprior, mai ales în perioada de împerechere	
Septembrie – octombrie	
Primăvara	Zonele cunoscute de bârloage de urs sau vizuinele de lup, râs găsite întâmplător.
Primăvara	Zonele de concentrare a scroafelor cu pui.
Tot timpul anului	Zonele de trecere obligate peste / pe sub autostrăzi; refugii temporare – de exemplu insule pe râurile mari.
Tot timpul anului, cu precădere în perioade de fătare / creștere a puilor	Zonele unde există câini, inclusiv în apropierea localităților, stânelor, cabanelor forestiere, parcarilor etc.
Tot timpul anului	Zonele de limită între fonduri, în special cele cu acces dificil dinspre interiorul fondului, dar cu acces mai bun din fondurile vecine au fost identificate ca zone de risc de către toți gestionarii intervievați.
Variabil. Cu precădere înaintea Paștelui și a Crăciunului	
Strat de zăpadă proaspătă și Lună plină	

Situații și zone de risc în coridorul Apuseni-Meridionali

În lipsa unui interesului economic, gestionarii își vor axa managementul pe alte specii. În acest caz hrana consumată de urs va fi percepută ca o pierdere (foto stânga). Disponibilitatea pentru suportarea costurilor asociate intervențiilor pentru eliberarea exemplarelor prinse în laț sau pentru expertiza medico-legală sanitar veterinară pentru cele suspecte de a fi fost braconate scade simțitor (foto dreapta).

Situațiile întâlnite în zonele cu prezență constantă sau frecventă a ursului și lupului și care pot favoriza braconajul sunt zonele cu concentrare semnificativă a pagubelor în sectorul agricol: livezile sau turmele de animale nepăzite corespunzător.

Începând cu anul 2016, de când nu au mai fost acordate derogări pentru realizarea unor intervenții asupra speciilor de carnivore mari (urs, lup) prin acțiuni de vânătoare, interesul direct al vânătorilor pentru prevenirea și combaterea braconajului la aceste specii s-a diminuat considerabil. Mai mult, apariția urșilor la hrănitorile pentru porcii mistreți a început să fie prezentată ca o pagubă semnificativă pentru gestionari (atât în privința costului alocat hranei, cât și prin îndepărtarea mistreților de la observatoare).

Participarea vânătorilor la aplanarea conflictelor dintre carnivorele mari și fermierii locali a scăzut, iar fermierii au sentimentul că nu mai sunt protejați de animalele sălbatice și încep să ia măsuri pe cont propriu.

O categorie specială o reprezintă zonele de coridor sau recolonizare naturală unde ursul sau lupul nu sunt percepute ca specii „locale”. Aici, reacția emoțională la pagubele cauzate este mai mare chiar și atunci când acestea nu au un impact economic semnificativ.

În zonele cu efective reduse sau cu prezență sezonieră a speciilor, acestea nu constituie un interes vânătoresc pentru gestionarii fondurilor cinegetice, dar aceste specii, mai ales ursul, pot fi privite ca trofee „exotice” de către braconieri.

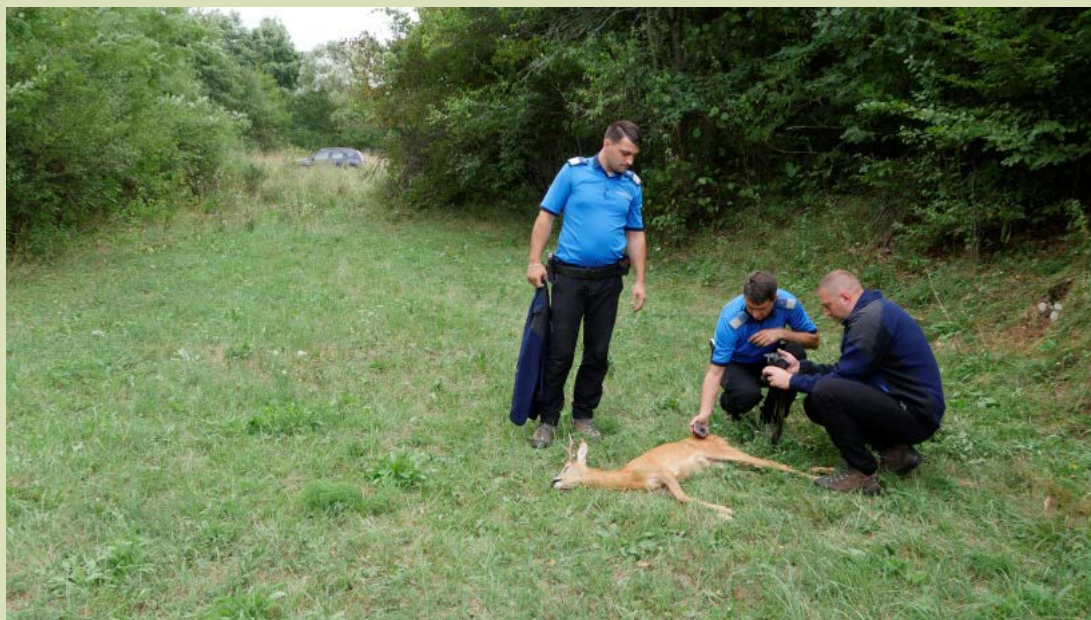
Cum în ultima perioadă se observă o creștere a numărului de indivizi în haitele de lupi, au început să apară și atacurile la animalele domestice de talie mare în zonele unde aceste atacuri nu erau semnalate. Aceste situații cu puternic impact emoțional scad dramatic toleranța populației locale pentru speciile de carnivore, mai ales în zonele unde nu există o tradiție a conviețuirii și unde vânătorii declară că situația trebuie gestionată de autoritățile de mediu.

Odată cu dezvoltarea proiectelor de autostradă, deplasarea mamiferelor va fi restricționată la **treccerile prin / pe pasaje speciale** sau prin obiecte de artă proiectate din rațiuni constructive. Aceste pasaje devin treceri obligate pentru animale și, deci, și zone de risc importante pentru braconaj.

9. Analiza de risc și măsuri de prevenire și combatere a braconajului

Autostrăzile reprezintă bariere majore pentru faună, astfel că pasajele vor concentra traseele de deplasare de pe o arie întinsă și vor fi folosite și de exemplare din specii, inclusiv carnivore mari, care nu sunt incluse oficial în fișa fondului cinegetic unde este localizat pasajul. **Trecerile obligate ale faunei reprezintă puncte majore de risc pentru braconaj** și, prin urmare, este obligatoriu ca monitorizarea cu frecvență ridicată a acestora să fie inclusă în planul de prevenire și combatere a braconajului, aceasta fiind o acțiune cu relevanță nu numai locală, ci și regională.

Căprior împușcat descoperit în timpul patruleșilor regulate împreună cu personalul custodelui ariei protejate.

O altă problemă particulară care, nesoluționată pro-activ, poate conduce la situații nedorite, este **asigurarea accesului autorităților** (jandarmerie, poliție) **în acțiuni inopinate** fără implicarea gestionarului fondului cinegetic. Conform legislației, accesul autorităților cu rol de control nu poate fi îngrădit, dar forțarea barierelor în cursul unei misiuni poate conduce la situații complicate. Astfel, atunci când din varii motive (inclusiv din cauza lipsei semnalului telefonic) nu se pot contacta gestionarii / administratorii în timp util, forțarea barierelor poate duce la alertarea ulterioară a altor autorități (poliție, jandarmerie locală) ca urmare a suspiciunii de acces neautorizat.

Recomandăm ca aceste situații operative să fie discutate și incluse ca protocoale de lucru în cadrul planurilor de prevenire și combatere a braconajului. Soluții posibile de natură logistică sunt distribuirea cheilor de acces către patrurile specializate, semnalizarea prin anumite semne prestabilite a faptului că bariera a fost forțată în cadrul unei misiuni, amplasarea altui lacăt cu lăsarea unei chei într-o locație prestabilită, anunțarea situației de fapt prin SMS după ajungerea în zonă cu semnal telefonic.

O soluție complementară barierelor sau solitară este **monitorizarea drumurilor cu acces restricționat cu ajutorul camerelor foto-video**, cu respectarea prevederilor legale.

În cazul în care camerele nu sunt montate la locațiile barierelor, se recomandă ca acestea să fie amplasate în zone unde viteza autovehiculelor este limitată de caracteristicile drumului (curbe) sau de adaptări ale acestuia (denivelări speciale), pentru a putea surprinde detalii ale autovehiculului (culoare, model, numere de înmatriculare).

Cel puțin în zonele unde accesul este asociat cu o probabilitate mare a braconajului, recomandăm folosirea camerelor cu transmitere a fotografiilor prin rețeaua GSM către gestionar și / sau postul de jandarmerie. Acest tip de camere este eficient și în acțiunile *de combatere* a braconajului, permițând o reacție rapidă a echipelor de intervenție.

Sistemele de monitorizare video în localități implementate de autoritățile locale ca sprijin în asigurarea liniștii publice, pot fi utile și în prevenirea braconajului atunci când accesul în fondul cinegetic se face (și) prin localități. Este

Foto stânga: Barieră metalică neînchisă ca urmare a circulației frecvente a echipelor de muncitori forestieri

Foto dreapta: Barieră de lemn închisă cu trei lacăte „înseriate” – ale administratorului fondului forestier, gestionarului fondului cinegetic, respectiv al Jandarmeriei și custodelui sitului Natura 2000. Pentru a fi funcțional, acest sistem presupune atenție la închiderea corectă a fiecărui lacăt, pentru a nu le „anula” pe celelalte.

9. Analiza de risc și măsuri de prevenire și combatere a braconajului

recomandată colaborarea cu autoritățile locale, direct sau prin intermediul Jandarmeriei sau administratorilor ariilor protejate, pentru analiza filmărilor. De asemenea este recomandată extinderea sistemului de camere la intrările / ieșirile în / din localități.

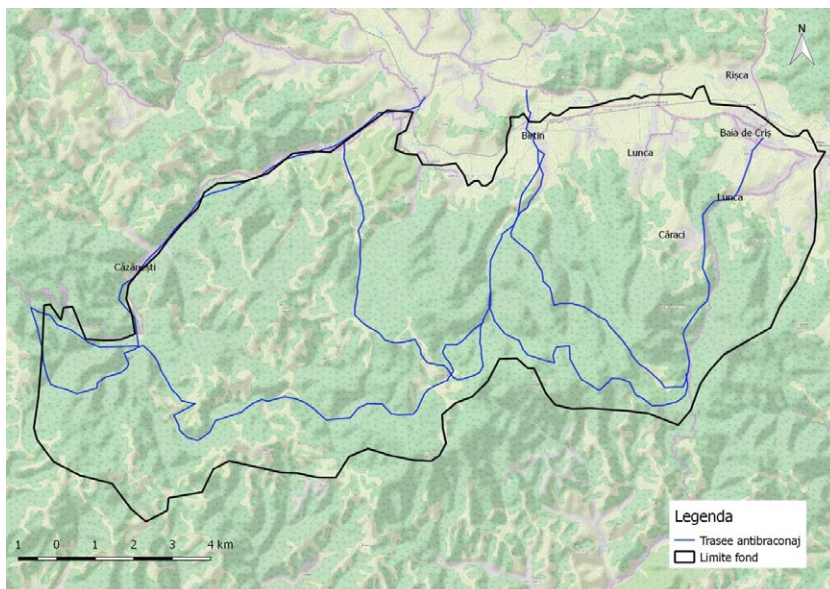
A1. Patrulările

Patrulările vor urmări două tipare – unul de **regularitate**, care să inducă percepția că toată suprafața fondului cinegetic și mai ales zonele de risc în perioadele sensibile sunt verificate, și unul de „**tip surpriză**“, care să inducă percepția că patrulele cu atribuții specifice (nu numai gestionarul) pot apărea în locații și la momente total neașteptate.

Din prima subcategorie, a **patrulărilor regulate**, recomandăm patrulările auto pe drumurile de acces dimineața și seara, a zonelor cunoscute unde se practică vânătoarea „la far“, verificarea „la pas“ a zonelor predispuse la amplasarea de lațuri (culturi agricole, livezi, hrănitori / sărării, trecători) etc.

Acest tip de activități nu trebuie să vizeze neapărat surprinderea braconierilor în teren (prin urmare vor fi evaluate prin indicatori de activitate și nu neapărat de rezultat), efectul acțiunilor fiind susținut de percepția indusă că toată suprafața fondului cinegetic este verificată și că patrulele cunosc zonele și perioadele sensibile.

În acest sens, este recomandat ca personalul de control să interacționeze cât mai mult cu localnicii (fermieri, păstori, muncitori forestieri, culegători etc.) pentru a le transmite scopul acțiunii, pentru a solicita informații legate de braconaj și

Exemplul unei hărți cu traseele de patrulare (auto și „la pas“) care acoperă toate zonele de risc.

Recomandăm ca informațiile complementare acestor hărți să cuprindă și detalii logistice precum amplasarea barierelor (inclusiv regimul folosirii cheilor acestora / contacte), locația cabanelor forestiere sau a altor spații locuite, durata parcurgerii diferitelor segmente de traseu, puncte de observație / de pândă, punctele cu semnal pentru telefonie mobilă etc. (aceste detalii nu sunt prezentate pe hărțile prezentate în material, din rațiuni operative).

pentru a-i încuraja să le transmită orice informații relevante. Astfel, această acțiune contribuie la colectarea de informații utile.

Așa cum am menționat, pentru a fi eficiente, planurile de patrulare trebuie să fie adaptate permanent contextului local în privința zonelor de risc sezonier, să permită reacția eficientă la informațiile relevante colectate, dar și corelate între mai multe fonduri cinegetice vecine.

Punct de observație asupra drumurilor de coastă care pleacă dintr-un drum deschis circulației publice (drum județean); drumurile de pământ sunt accesibile autoturismelor de teren, dar în această situație nu este fezabilă amplasarea de bariere.

Specialistul proiectului LIFE Connect Carpathians prezintă echipelor de patrulare contextul local cu privire la conflictele cu animalele sălbatice (tipologie, sezonabilitate, zone cu risc crescut); aceste informații au fost folosite pentru adaptarea patrulărilor anti-braconaj la zonele și perioadele de risc.

Natură și oameni - Ghid de armonizare a managementului cinegetic

A doua subcategorie, a patrulărilor surpriză, este complementară primeia și are ca obiectiv inducerea percepției că o eventuală adaptare a braconierilor la un anumit tipar de patrulare va fi dificilă, efectul urmărit fiind acela al reacțiilor de tipul „ne putem trezi cu patrurile oriunde, oricând”. În acest context, recomandăm pentru un efect sporit folosirea autovehicule necunoscute în zonă (se elimină astfel confortul dat de monitorizarea de către braconieri a autovehiculului paznicului de vânătoare, de exemplu), a echipele cu competențe teritoriale extinse care pot pătrunde în fondul cinegetic fără a fi monitorizate, inclusiv din fondurile vecine.

Patrurile în timpul zilei sunt atipice (foto sus) și trebuie să fie complementare celor din perioadele cu risc crescut – dimineata și seara/noaptea (foto jos).

Efectul patrulărilor-surpriză poate fi multiplicat prin „trucuri”: activarea girofanelor, transmiterea informațiilor legate de prinderea unor braconieri în fonduri cinegetice vecine vor facilita răspândirea de informații care în final generează „legende” locale care induc nesiguranță în rândul braconierilor.

A1. Verificările regulate și inopinate ale armelor înregistrate

Acest tip de acțiuni descurajează utilizarea ilegală a armelor de vânătoare, fiind o măsură eficientă de prevenire a braconajului pe termen lung.

Inspectoratul de Poliție Județean – Direcția Arme, Explosivi și Substanțe Periculoase are dreptul și obligația să realizeze verificări asupra modului de

deținere, depozitare și utilizare a armelor de vânătoare.

Împuterniciți ai administratorului fondului cinegetic național, ai gestionarilor fondurilor cinegetice, reprezentanți ai gărzilor forestiere, ai Poliției Române și ai Jandarmeriei Române, au dreptul să verifice în interiorul fondurilor cinegetice modul de utilizare al armei de vânătoare (dacă este înscrisă în permisul de port armă, dacă este transportată corespunzător, dacă este utilizată cu autorizație de vânătoare și dacă este utilizată muniția corespunzătoare pentru specia înscrisă în autorizația de vânătoare).

A2. Afectarea încrederii reciproce în grupurile locale de braconieri

Aceasta se poate face prin transmiterea de mesaje în comunitate care să inducă suspiciune reciprocă în rândul braconierilor.

Este recunoscut faptul că braconierii creează o comunitate locală, se cunosc și se monitorizează între ei, iar relațiile pot fluctua, de la neutralitate (împărțirea „teritoriilor” sau a metodelor și filierelor de valorificare), la colaborare, până la rivalitate și denunțuri reciproce.

În acest context, se pot folosi „trucuri” care să inducă senzația existenței în rândul braconierilor a unor colaboratori cu autoritățile. Astfel, o discuție în spațiul public (pe orice temă) a unei echipe de jandarmi în uniformă cu unul dintre braconieri, parcare a unei mașini înscrisionate în fața casei unui braconier vor sugera denunțuri în cadrul grupului, mai ales dacă, imediat după aceasta, un alt braconier este abordat de autorități.

Dezvoltarea sentimentului de neîncredere poate fi amplificată prin mărirea numărului de persoane angrenate în furnizarea de informații și poate conduce la abandonarea braconajului în rândul comunităților mici. În acest sens, este necesară abordarea regulată a personalului ariilor protejate, personalului silvic / muncitorilor forestieri, localnicilor sau turiștilor care pot furniza informații provenite, după caz, din imaginile surprinse de camerele pentru monitorizarea faunei, observarea lașurilor, capcanelor sau animalelor braconate, a câinilor de vânătoare în teren, a autovehiculelor suspecte, a proiectoarelor speciale pe timp de noapte sau identificarea focurilor de armă.

A. Combaterea braconajului

Combaterea vizează în principal *braconajul activ* – motivat de procurarea și / sau valorificarea / traficarea de trofee și / sau carne. De regulă acest tip de braconaj se constituie ca parte a unor rețele locale, regionale, naționale sau chiar internaționale, care valorifică animalele braconate. Componenta economică semnificativă a acestui tip de braconaj face ca această activitate să devină principala sursă de venit a braconierilor. Prin urmare, pe de o parte, efectul prevenției este limitat în acest caz, iar pe de altă parte, reacția la acțiunile de combatere a braconajului poate amenința siguranța / viața echipelor anti-braconaj, în condițiile în care se folosesc cu precădere arme de foc.

Tipurile de acțiuni recomandate sunt culegerea și verificarea informațiilor, identificarea filierelor (sursa cererii de trofee și / sau carne) și destrucțurarea acestora, acțiuni de surprindere în teren a braconierilor și percheziții pentru identificarea armelor, trofeelor și cărnii.

A3. Culegerea activă a informațiilor

Pentru **culegerea activă a informațiilor** la nivel local (așa cum am arătat, în anumite contexte, braconierii sunt predispuși în a da informații unii despre alții) este recomandată existența unui intermediar în transmiterea de informații (pentru a depăși reticența discuției directe cu autoritățile). **Verificarea** acestor informații este importantă din mai multe aspecte – o informație neutilizată de autorități poate demotiva sursa, iar mai multe informații verificate și invalidate vor clasifica sursa ca fiind necredibilă.

Inducerea deliberată în eroare a autorităților trebuie luată în calcul atunci când sursa este suspectată a avea legătură cu filierele de braconaj. Astfel, o informație credibilă va concentra acțiunea patrulelor anti-braconaj într-o anumită zonă a fondului cinegetic, oferind siguranță braconierilor pentru a acționa în alte zone. Aceste situații nu sunt permanente, ceea ce le face mai greu de descoperit. Prin urmare, recomandăm ca reacția la informații provenind din surse locale să fie cuplată, cel puțin periodic, cu acțiuni de patrulare pe toată suprafața fondului cinegetic.

În ultima perioadă, rețelele de socializare pot fi o sursă utilă de culegere de informații, de cele mai multe ori, braconierii postând imagini (foto sus)

și informații care pot fi folosite operativ, chiar la intervenții imediate.

A4. Identificarea filierelor și destrucțurarea acestora

Aceasta este acțiunea cu cel mai mare impact (prin eliminarea sursei cererii de trofee și carne), dar și cea mai complexă, presupunând colaborarea eficientă a mai multor autorități responsabile.

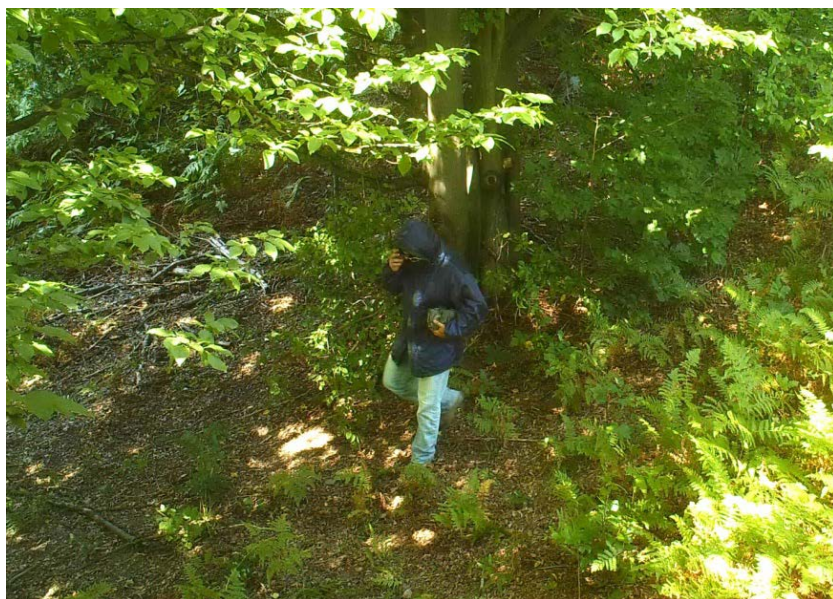
Suspiciunea existența unei filiere poate pleca de la informațiile culese de la surse, dar și din tipologia cazuisticii identificate în teren. De regulă, trofeele și carnea sunt depozitate local o perioadă de timp până sunt transferate, astfel că pe baza informațiilor se pot organiza percheziții la domiciliul braconierilor locali sau filtre pentru oprirea autovehiculelor suspectate că ar efectua transportul.

A5. Filtre pe drumuri și controlul autoturismului

Reprezentanții împuterniciți ai administratorului fondului cinegetic național (M.A.P. și Gărzile Forestiere) și ai gestionarilor fondurilor cinegetice pot să realizeze acțiuni pentru oprirea autoturismelor suspecte de participare la braconaj în interiorul fondului cinegetic, doar în afara drumurilor auto publice. Pe drumurile forestiere, subofițeri/ofițeri ai Jandarmeriei Române au dreptul să realizeze filtre și fără participarea reprezentanților Poliției Române.

Natură și oameni - Ghid de armonizare a managementului cinegetic

Controlul autovehiculelor pe drumuri auto publice se poate face în echipe mixte, din care să facă parte obligatoriu agenți, subofițeri/ofițeri ai Poliției Române.

Persoana surprinsă în timp ce sustrage o cameră de foto-video, de o altă cameră amplasată în apropierea acesteia.

A1. Pândeale

Acestea urmăresc surprinderea braconierilor *în fapt* și presupun ajungerea patrulilor anti-brac-naj în locație fără să fie reperate de braconieri sau de sursele acestora. În acest sens, este recomandat accesul din zone nelocuite, fără semnal telefonic, lăsarea în teren a echipelor în timpul patrulărilor regulate sau din mașini neinscripționate care nu trezesc suspiciuni.

A2. Monitorizare video specială

În situațiile în care apariția braconierilor într-o anumită locație este iminentă, monitorizarea locației cu camera video poate fi o metodă eficientă. Așa cum am arătat, reglementarea legală a folosirii camerelor pe fonduri cinegetice și probatoriul bazat pe înregistrările foto-video trebuie clarificat pentru a permite utilizarea eficientă a acestora.

Având în vedere că nu se pot alege locații optime pentru amplasarea camerelor în aceste situații, pentru a preveni identificarea și ridicarea / distrugerea camerelor de către braconieri, recomandăm folosirea aparatelor cu transmitere GSM a fotografiilor, a celor tip „no-glow” sau a amplasării unor camere nefuncționale care să distragă atenția de la cele active.

Semnalarea cu frecvență crescută a cazurilor de braconaj care respectă un anumit mod de operare și care ies din tiparul braconajului reactiv sau pentru consum propriu sunt pot fi indicii ale existenței unei filiere de trafic de carne și trofee.

Trasabilitatea cărnii de vânat este relativ greu de urmat ca indiciu al braconajului, prin urmare recomandăm dezvoltarea și implementarea bazei de date electronice pentru înregistrarea autorizațiilor, trofeelor și cărnii. Având în vedere posibilitatea identificării animalelor prin metode genetice, este recomandată colectarea probelor de organe / țesut / păr de la toate exemplarele găsite braconate, pentru corelarea cu probele ridicate în urma perchezițiilor.

Foto stânga: Cerb mascul braconat prin împușcare în perioada de boncănit.

Carnea și capul au fost recoltate și transportate cu un autovehicul de teren din imediata apropiere, pe un drum de pământ pe limita dintre două fonduri cinegetice.

Foto dreapta: Căprior braconat cu laț pe cărare de acces către zona de hrănire. Carnea și trofeul au fost „recoltate” și transportate în timpul zilei în localitatea din apropiere.

Concluzii și recomandări

Problemele întâlnite în implementarea eficientă a acțiunilor de prevenire și combatere a braconajului au fost următoarele:

- *Legislația nu permite gestionarului îndeplinirea eficientă a responsabilităților contractuale privind prevenirea și combatere a braconajului.*
Propunere: adaptarea legislației pentru a permite gestionarului îndeplinirea responsabilităților contractuale, de exemplu în privința opririi și reținerii suspectilor, folosirii eficiente a aparaturii de monitorizare foto-video etc.
- *Cerințele minime solicitate gestionarului (în privința personalului și dotărilor) nu pot susține implementarea eficientă a acțiunilor de prevenire și combatere a braconajului.*
- *Asocierea cazurilor de braconaj cu situații care pun în pericol viața personalului de pază, atât în timpul acțiunii, cât și ulterior.*
Propunere: analizarea posibilității de a solicita gestionarilor asigurarea unei capacități crescute (personal, dotare pe fiecare fond cinegetic) care să asigure o mai bună capacitate de prevenire și combatere a braconajului, cu adaptarea adecvată a tarifelor de gestiune.
- *Diminuarea motivației gestionarului sau a personalului de pază ca urmare a nefinalizării cazurilor raportate (din motive care țin de gestionar – necompletarea corespunzătoare a procesului verbal de constatare a infracțiunii sau prin nerespectarea procedurilor legale de identificare, justificare și probare a cazului de braconaj, sau de sistemul juridiciar – respectiv asimilarea braconajului cu fapte fără pericol social, chiar și în cazul în care sunt folosite arme de foc împotriva personalului de pază și control);*
- *Lipsa colaborării cu gestionarii fondurilor vecine, cauzată de cele mai multe ori de suspiciune reciprocă;*
- *Lipsa eficienței colaborării inter-instituționale, cauzată de cele mai multe ori de lipsa de încredere sau de resurse limitate.*
Recomandare: organizarea de întâlniri regulate între gestionarii fondurilor cinegetice și reprezentanții organismelor de control la nivel județean, inclusiv ai procuraturii pentru discutarea și analiza situațiilor, stabilirea procedurilor de lucru eficiente și a protocoalelor de colaboare.
- **Recomandare:** instruirea regulată și verificarea abilităților a personalului gestionarului cu atribuții specifice;
- **Propunere:** dezvoltarea posturilor de Jandarmerie cu competențe teritoriale pe cel puțin 3 județe limitrofe, programe de instruire și dotare specifice, angajarea de personal contractual cu competențe și abilități specifice;
- **Propunere:** programe inter-instituționale și intersectoriale de colaborare, inclusiv internațională, pentru dezvoltare de personal specializat (procuratură, poliție, jandarmerie, gardă forestieră, agenții și organizații cu competențe în protecția mediului).
- *Reticența în semnalarea cazurilor de braconaj pentru a nu se diminua cota de recoltă / elimina exemplarul braconat din cota de recoltă aprobată, sau din cauza costurilor și birocrăției asociate raportării cazurilor de braconaj;*
- *Lipsa procedurilor și soluțiilor pentru intervenția în cazul animalele prinse în laț sau rănite și gestionarea ulterioară a acestora.*
Recomandare: renunțarea la diminuarea cotei de recoltă, pentru a permite colectarea datelor și înțelegerea amplitudinii și specificului fenomenului;
- **Propunere:** operaționalizarea echipelor și procedurilor de intervenție pentru animalele

Gestionarea situațiilor care implică animale captive sau rănite ca urmare a actelor de braconaj este problematică, în practică factorii responsabili nu au capacitatea și pârgiile de a interveni eficient pentru soluționarea tuturor cazurilor, la nivel național.

Responsabilitatea Jandarmeriei Române este reglementată de Legea 212/2017 Art. 291, al (1), litera b. – *imobilizarea animalelor a căror viață sau integritate corporală este pusă în pericol în urma unei intervenții umane.*

Responsabilitatea gestionarului este reglementată de Legea 407/2006 Art. 22, al (3) – *exemplarele de vânat capturate accidental se preiau și se întrețin de gestionari, în scopul repopulării sau înmulțirii lor în captivitate.*

în situații critice cu includerea acestora în Planurile de management cinegetic și în planurile de management ale siturilor Natura 2000, inclusiv cu delimitarea în cadrul fiecărui fond cinegetic a zonelor de translocare a animalelor eliberate;

Propunere: dezvoltarea unei rețele regionale de facilități specializate pentru recuperarea animalelor din specii sălbatice, predefinirea zonelor de eliberare cu procedurile de eliberare și urmărire;

Propunere: Dezvoltarea unei rețele de sanctuare cu caracter educativ pentru gestionarea animalelor care nu mai pot fi eliberate, cu asigurarea sterilizării acestora, pentru a evita reproducerea în captivitate.

- *Acceptarea de către gestionar a unui anumit nivel de braconaj, inclusiv ca mijloc de temperare a nemulțumirii comunităților locale cu privire la pagubele cauzate de fauna de interes cinegetic.*

Recomandare: instituirea unui sistem de plăți fermierilor care gestionează terenuri / animale în zonele importante pentru speciile de carnivore mari, cu condiția implementării măsurilor de pază și de prevenire a pagubelor.

10. Anexa - Controlul letal și vânătoreea speciilor de carnivore mari

Legat de subiectul controversat al controlului letal și al vânătorii speciilor de carnivore mari, prezentăm, în traducere adaptată, poziția Large Carnivore Initiative for Europe (LCIE – <https://www.lcie.org/>):

Acestă luare de poziție nu are ca obiectiv să arate că speciile de carnivore mari trebuie să fie vâdate, sau că populațiile lor trebuie împiedicate să devină prea mari, sau că metodele letale sunt singurele metode de control al efectivelor, dacă acest lucru este cerut. Cu toate acestea, LCIE consideră că vânătoreea carnivorelor mari este acceptabilă în anumite condiții și poate aduce după sine anumite avantaje, inclusiv, în anumite situații, beneficii pentru (sau poate fi compatibilă) cu conservare acestora. Deasemenea, LCIE recomandă cu tărie folosirea metodelor non-letale de reducere a conflictelor, dar acceptă că metodele letale pot fi necesare în anumite situații. Având în vedere problematica socială complexă generată de conservarea carnivorelor mari, LCIE recomandă cu tărie acordarea unei atenții sporite studierii atât a dimensiunii umane cât și a celei ecologice atunci când urmează a fi luate decizii de management în legătură cu aceste specii.

Luarea de poziție a LCIE are ca obiectiv doar furnizarea unui cadru general privind instrumentele de management pe care LCIE le consideră a fi acceptabile, menționând explicit că factorii sociali locali și cei ecologici trebuie să fie luați în considerare deopotrivă pentru a putea identifica ce abordare este cea mai potrivită și funcționează la nivel local.

Deși zone întinse ale Europei oferă în prezent, pentru una sau mai multe specii de carnivore mari, habitate favorabile mai întinse decât arealul actual al acestora, pe continent nu mai există suprafețe mari de sălbăticie. Ca urmare, carnivorele mari trebuie să folosească peisaje cu utilizări diverse unde apar o varietate de conflicte cu omul, reale sau doar percepute ca atare, printre care:

1. Prădarea animalelor domestice;
2. Competiția cu vânătorii pentru speciile de ungulate sălbatice;
3. Teama pentru siguranța personală (legată în special de urs și lup) și alte conflicte de natură psiho-socială.

O consecință pragmatică a acestei stări de fapt este că, în anumite situații, coexistența poate fi mai ușor asigurată dacă populațiile de carnivore mari sunt menținute la densități sub potențialul natural al unei anumite zone.

Există o gamă diversă de metode non-letale care pot fi folosite pentru îndepărtarea indivizilor sau limitarea creșterii populațiilor (de exemplu translocarea), dar acestea sunt de cele mai multe ori greu de aplicat și presupun costuri mari pentru aplicarea pe scară largă.

În cele mai multe situații, în multe părți ale Europei, metodele letale rămân cele mai practice și eficiente metode.

Vânătoreea carnivorelor mari a fost și rămâne o tradiție în multe zone ale Europei. Motivele diferă, de la limitarea pagubelor și a altor tipuri de conflicte, la recreere, sau dorința obținerii unui trofeu. În plus, controlul letal pentru limitarea pagubelor este folosit în multe zone unde vânătoreea sportivă este interzisă.

Deși suntem conștienți că vânătoreea / controlul letal al carnivorelor mari pot fi controversate, LCIE consideră că acestea pot fi compatibile cu conservarea speciilor în multe, dar în mod clar nu în toate, regiuni și situații. Este important de reamintit că asigurarea conservării carnivorelor nu înseamnă neapărat protecția strictă a acestora.

Beneficiile potențiale ale vânătorii / controlului letal al carnivorelor includ:

1. Permite continuarea tradițiilor dezvoltate în timp de către comunitățile din zonele rurale unde apar carnivorele mari;
2. Crește gradul de acceptare a prezenței carnivorelor mari în rândul vânătorilor în condițiile în care ei pot percepe aceste specii ca o sursă de venituri, mai degrabă decât ca pe competitori;
3. Crește gradul de implicare în rândul comunităților locale care trebuie să împartă același teritoriu cu carnivorele mari;
4. Permite populațiilor de carnivore mari să fie menținute la densități care să păstreze nivelul pagubelor asupra animalelor domestice și prădarea asupra speciilor sălbatice la un nivel tolerabil. În plus față de aceasta, vânătorii pot sprijini controlul prin recoltarea anumitor exemplare, cum sunt acelea care capătă obiceiuri de a ucide animalele domestice;
5. Ajută la menținerea unui comportament de evitare al carnivorelor mari față de apropierea de oameni, ceea ce reduce semnificativ potențialul de conflicte;
6. Furnizează o oportunitate potențială de a comercializa trofee cinegetice, generând astfel venituri în zonele rurale și oferind în egală măsură o sursă de venituri pentru a menține populații sănătoase de carnivore mari;
7. În zonele unde populațiile de carnivore mari sunt în refacere, poate crește gradul de acceptanță pe termen lung, dacă rata de recolonizare este încetinită;
8. Ajută la reducerea braconajului, care este o amenințare majoră asupra supraviețuirii carnivorelor mari în multe zone. Mai mult decât atât, implicarea comunităților locale în procesul de management al speciilor are, de asemenea, ca efect reducerea nivelului braconajului;
9. Atingerea unui nivel al populațiilor care permite vânătoarea sustenabilă, poate constitui un indicator pentru succesul conservării, demonstrând și flexibilitatea planurilor de conservare în armonizarea cu obiectivele altor grupuri de interese.

Sunt de asemenea o serie de costuri potențiale care rezultă din permiterea vânătorii sau a controlului letal, printre care:

1. Anumite populații ar putea să nu poată tolera nivelul de mortalitate adițional;
2. Pentru anumite specii, perturbarea structurii sociale poate avea consecințe neprevăzute,

cum ar fi creșterea nivelului de ucidere a puiilor;

3. Permitearea uciderii speciilor de carnivore mari poate fi extrem de controversată din perspectiva opiniei publice;
4. Poate deveni mai complicat de a face distincția între uciderea legală și cea ilegală.

Prin urmare, există o serie de condiții care trebuie îndeplinite pentru a asigura că vânătoarea / controlul cu mijloace letale este compatibil cu conservarea carnivorelor mari. LCIE acceptă vânătoarea / controlul cu mijloace letale a populațiilor de carnivore mari doar în următoarele circumstanțe:

1. Vânătoarea / controlul cu mijloace letale este parte a unui plan de management care vizează întreaga populație și habitatul acesteia. Acest plan trebuie elaborat de către autoritatea de management competentă prin consultarea comunităților locale și a grupurilor interesate în conservarea și managementul naturii (organizații guvernamentale și neguvernamentale). Planul trebuie să fie acceptabil pentru majoritatea grupurilor care vor fi afectate și majoritatea populației locale. Aceste planuri de management trebuie să fie compatibile în totalitate cu legile și convențiile naționale și internaționale;
2. În planul de management pentru conservare, trebuie să se dovedească faptul că populațiile de carnivore mari sunt viabile demografic și/sau capabile să susțină planul de recoltă propus fără a pune în pericol starea de conservare;
3. Trebuie luată în considerare organizarea socială a speciilor și impactul recoltării de indivizi asupra acesteia;
4. Țintele pentru mărimea minimă a populațiilor trebuie enunțate în plan. Un sistem adecvat de monitorizare trebuie implementat pentru a se asigura că populația este menținută peste nivelul minim. În cazul în care mărimea populațiilor nu poate fi estimată direct, monitorizarea trebuie să se focalizeze asupra unor indicatori care reflectă distribuția și trendurile populaționale;
5. Datele biologice importante (sexul, vârsta, masa corporală, organele reproductive, probele genetice etc.) trebuie colectate pentru monitorizare și scopuri de management de la toți indivizii recoltați. Rezultatele vânătorii și monitorizării trebuie raportate anual și comparate cu obiectivele planului de management;

10. Anexa - Controlul letal și vânătoria speciilor de carnivore mari

6. Metodele folosite nu trebuie să contravină legilor internaționale, naționale sau regionale iar uciderea animalului trebuie să se facă respectând principiile bunăstării animalelor. Toți cei implicați în omorârea carnivorelor mari trebuie să fie instruiți special sau să fie experimentați;
7. Un grad suficient de limitări asupra vânătorii trebuie impus pentru a se asigura sustenabilitatea ei. În practică, aceste limitări înseamnă impunerea unor sezoane de interzicere a vânătorii și, în majoritatea cazurilor, impunerea de anumite cote. Utilizarea unei cote distincte pentru femele este recomandată pentru prevenirea supra-recoltării;
8. Toate mortalitățile cauzate de om (inclusiv omorârea prin vânătoare sau pentru a reduce pagubele, prin braconaj, autoapărare, prin accidente rutiere) trebuie luate în calcul când se stabilesc cotele. Animalele rănite dar nerecuperate trebuie considerate moarte;
9. Măsurile de compensare trebuie evaluate și implementate unde este posibil înainte de a introduce controlul cu mijloace letale sau vânătoria ca măsură de reducere a pagubelor produse în efectivele de animale domestice.

LCIE recunoaște că acceptarea folosirii personalului angajat al statului pentru controlul cu mijloace letale ca alternativă la vânătoria sportivă variază foarte mult de la o regiune la alta. Prin urmare, costurile și beneficiile abordărilor trebuie să fie foarte atent evaluate printr-o analiză de la caz la caz.

Bibliografie

- Goicea Nicolae – Managementul cinegetic în condițiile diversificării proprietății fondului funciar – Analele Universității „Ștefan cel Mare” Suceava, seria 2, 2008
- IONESCU, O., et al, (2013). Ghid sintetic de monitorizare pentru speciile de mamifere de interes comunitar din România, Editura Silvică;
- J. LINNELL, V. SALVATORI, L. BOITANI, (2008). Guidelines for population level management plans for large carnivores. A Large Carnivore Initiative for Europe report prepared for the European Commission (contract 070501/2005/424162/MAR/B2).
- Radu MOȚ; RAPORT DE CERCETARE privind Desemnarea de situri Natura 2000 pentru constituirea unei rețele ecologice funcționale între Munții Apuseni și Carpații Meridionali, Octombrie, 2010;
- Status, management and distribution of large carnivores – bear, lynx, wolf & wolverine – in Europe, 2013 – Part 2 – elaborat de către Institutul de Ecologie Aplicată și cu contribuția IUCN/SSC Large Carnivore Initiative for Europe în cadrul unui contract cu Comisia Europeană (No. 070307/2012/629085/SER/B3).
- Guidelines for population level management plans for large carnivores in Europe. A Large Carnivore Initiative for Europe report prepared for the European Commission (contract 070501/2005/424162/MAR/B2), J. Linnell, V. Salvatori, L. Boitani (2008)
- Key actions for Large Carnivore populations in Europe, January, 2015, Prepared for DG Environment, European Commission, by Istituto Ecologia Applicata, Rome under contract no. 07.0307 / 2013 / 654446 / SER/B3 “Support to the European Commission's policy on large carnivores under the Habitat Directive – Phase Two”, with contributions from the Large Carnivore Initiative for Europe (SSC/IUCN)
- European Charter on Hunting and Biodiversity Document prepared by Scott Brainerd, Wildlife Biologist, Norwegian Association. of Hunters & Anglers, Norway, adopted by Standing Committee of Convention on the conservation of european wildlife and natural habitats, November 2007;
- FACE Biodiversity Manifesto – <http://www.face.eu/nature-conservation/biodiversity>
- Monografia Romsilva la 25 de ani (1990-2015) – Regia Națională a Pădurilor – Romsilva, Coordonator principal: dr. ing. Adam CRĂCIUNESCU, 2015;
- Ghid de planificare strategică pentru managementul durabil al faunei sălbatice, de interes cinegetic, elaborat în cadrul proiectului Life+ EME Natura 2000 – Manageri eficienți pentru o Natura 2000 Eficientă, finanțat de Comisia Europeană, PROPARK;
- www.connect-carpathians.ro
- <http://www.forbear.icaswildlife.ro/en/>
- <https://www.wolf-life.eu/en/>
- www.green-web.eu
- <http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/transgreen>
- <https://www.lcie.org/>

LIFE CONNECT CARPATHIANS

Str. 1 Decembrie nr. 14,
330025 Deva

Tel.: 0254 426 2335

Fax: 0254 426 2165

e-mail: office@connectcarpathians.ro

web: www.connectcarpathians.ro

Acest material a fost realizat cu sprijinul Comisiei Europene
prin instrumentul financiar LIFE+, în cadrul proiectului LIFE12NAT/UK/001068 .
Conținutul nu reprezintă poziția oficială a Comisiei Europene.